

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Kmetty-utca 11. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Tanítónak egész évre . 2 frt.
" fél évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a könyvnyomdában — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb fel-szólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromszábas petsor térfogata 6 kr.
Bélyegdij minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Husvét.

Irta: Wiesinger Károly.

Krisztus feltámadásának ünnepét ülik meg a keresztények mai napon.

A kereszténység isteni rendeltetését semmi sem bizonyítja jobban, mint azon körülmény, hogy Megváltónk keresztire feszítése által tanítványai majdnem elesüggtek, mesterük feltámadásában korántsem hittek feltétlenül. Csak midőn Krisztus az Emmausba való úton hozzájuk esat-lakozott, a szentírás reá vonatkozó részét nekik magyarázta, csak akkor nyiltak meg szemek, megismervén benne a halottakból feltámadott mesterüket. Tamás a kétkedő, de nemeslelkű tanítványa, ki apostoltársainak ama meglepő hírét, hogy uruk feltámadott, sehogy se akarta hinni, csak midőn Krisztus személyesen mutatta be magát tanítványai körében, kezeire, lábaira és oldalára mutatván, térdeire borult s felkiáltá: én uram, én Istenem!

A legnagyobb emberbarátnak, a legártatlanabb embernek, magának az Isten fiának kell épen a legesufabb halálnemet, a keresztrefeszítést szenvednie: a fanatismus ez ártatlan áldozata!

De az emberiségért kiöntött vér nem párolgott el hatás nélkül. Tanítványai elszéledtek Kis-Azsiában, Szíriában, Macedoniában, Görögországban és magában Rómában, a hatalom székhelyén is és mindenütt egyházakat alapítottak a feltámadás hitének alapján. De az ő országa nem e világból való, ámbár e világon van. Az ő országa már most nagyobb, mint Nagy Sándor vagy Augusztus világbirodalmi voltak, hívei mind az öt világrészen, tehát az egész földkerekségén elvannak terjedve és ülik meg a mai szent napon a feltámadás ünnepét.

Az ő országában nincs rangfokozat, ott csak a szivnemesség tesz különbséget, ott az ur a szolgálóval, a király a koldussal egyenlő, ott csak a szeretet és a béke szelleme uralkodik, mely semmi háborút, semmi vérontást nem ismer. Ezen ország az ó-kor előtt zárva lévén, azért az emberek csak természeti vágyaiknak éltek, az összes görög tudomány és művészet nem segíthet

tett rajtuk; a népek a sötétségben és a halál árnyékában jártak.

Császárok és bölcsészek összeesküdtek ezen elvetett mag elfojtására, de végre be kellett látniok, hogy ez mind hasztalan volt, míg azután maga a trónon ülő Julianus apostola is kénytelen volt bevallani: „Galilei te győztél!”

Nem adott-e nekünk példát maga a Megváltó, hogy a jó tett, ha pillanatnyira el is nyomtatik, végre mégis csak diadalmaskodik! Példát adott ő nekünk azon szeretetről, mely magát elfelejtve, nem magáért, hanem másokért él, sőt életét az emberiség megváltásáért is feláldozza. Személyében képviselte ő az Isten szeretetét, ki nem kímélte az ő egyetlenegy fiát sem, hanem feláldozá ezt az emberek bűneinek megváltásáért. Ilyen határtalan szeretet-ünnepe a mi húsvét ünnepünk: Krisztus feltámadásának szent ünnepe.

A természet is feltámad téli álmából, ez is megtartja feltámadásának ünnepét. De nekünk is legyen ezen ünnep figyelmeztetés a szeretet műveinek gyakorlására. A feltámadás isteni eszméjét Krisztus hagyta szent örökségül a világra s valamint a nagy názáreti feltámadott, úgy a mi keresztény hitünk szerint, mi is feltámadunk!

△ **Misztéri elismerés.** A vallás és közokt. miniszter a rimaszombati egy. prot. főgymnásium pártfogóságának és tanári testületének azon buzgalmaért, melyet a gymnásium magasabb színvonalra emelése körül kifejtett 56912. sz. leiratában elismerését nyilvánította, megjegyezve, hogy úgy a tanítás eredménye, mint a fegyelem teljesen megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket egy középiskolától a mai kor megkívánhat.

× **A Gömörmegyei orvos-gyógyszerész egyesület** rendes évi közgyűlését f. hó 25-ikén d. u. 1/2 órákor tartja a helybeli közkórház helyiségeiben. A gyűlés tárgyát folyó ügyek elintézése képezi. Kívánatos volna, hogy a tudomány fejlődésével lépést tartva, az orvos-gyógyszerészegylet az ilyen gyűléseken szakelőadások rendszeres tartását venné fel programjába; de legelsőbb is ohajtható, hogy az egyesület tagjai minél nagyobb számmal vegyenek részt a gyűléseken, melyek iránt az előző években maguk a tagok is ugyancsak esekély érdeklődést mutattak.

Él, újra él és élni fog örökké!
Széttörte rárokott bilincseit,
Él 's tiszta napja nem fog hűnyini többé,
Erekbe' míg csak egy kis esep hovit,
Míg férfi szív utolsó nem ver!
Le, porba hullt az önkény és vad úri gög,
Győzött a korszellem, győztek a jobb idők:
Feltámadott az Istenember.

Feltámadott! . . . Tavaszt, ha zöldre nyitja,
Ezt, súgja lágyan minden kis fűszál,
Ezt zengi erdők illatos esalitja,
Ezt a madár, mely égre dallva száll,
És visszadörgi szirt s a tenger. . .
S e forrva-nyüzsgő élet minden atomát,
Az ige s élő eszme fénye hatja át:
Feltámadott az Istenember!

A mi köztársaságunk.

Irta: Lőrinczy György.

Nem a francia köztársaságról van szó, ezt el lehet képzelni. De köztársaság ez, még pedig patriarchális, ámbár ki tehet róla, hogy az új irány már ide is befészkelte magát?

Mindössze hét-nyolcz összeesküvő, felesküdt hívők szent Lux és Guttenberg kátéjára, hogy irgalom nélkül megrónak mindent a mit roznak látnak, és megdicsérnek mindent a mi jó szemükbe ötlük. És készítik a dinamit-bombákat, akár csak Ravachol, és nagy hosszú papirlepedőkbe pakolva minden héten lerakják a középületek közé. Egyszer-másszor hallottuk is már a robbanásait melyek nyomán fellegvárak repültek égnek, s összeroncsolt hiúság-tetek és önhitts.g-ronesok borították a rombolás terét.

A milyen rettenetesen kezdem, még majd csakugyan elüszí a világ, hogy valami szocialista banda közé keveredtem. Pedig az egész kompániában még csak

○ **Nagy mázsálót a piacznak.** A lefolyt vásár ismét érezette piacunk egy nagy hiányát, hogy nincs mázsálónk, olyan tudniillik, a melyen barmokat s szeker-szállományokat lehetne mérni. — Pedig ez forgalmi szempontból rendkívül fontos, akkor különösen, midőn nem csak a holt, de az élő árú is mázsaszám jó a forgalomba. — A gazdaember szekérszám adja csak el a szénáját, e mellett a bizonytalan mérték mellett pedig a a vevő is veszthet, az eladó is. De ha a szénánál nem érezhető is a differentia oly nagyon, annál inkább a marhánál, hol a darabszám szemre való eladás érezhető differentiakat szülhet. Mennyit veszthet az eladó egy tömör hátú állatnál, s mennyit a vevő a lazanál. De mi-csoda anomália az, ha a termelő darabszám, szemre adja árúját, a kereskedő, ki forgalomba hozza azt, mázsaszám?! A vevő ovatossága mellett feltehető, hogy az eladó fog rendszerint veszíteni. — S vegyünk az eladónál darabszám 10 kilo veszteséget, 10 darabnál egy mázsát veszít, s vajjon gazdáink oly virágos állapotban vannak-e, hogy e esekély nyereségről lemondjanak. S mindezt, mert nem méltányoljuk a világforgalom követelményeit, s az ódság megszokottságától megválni nem tudunk. — De hát nincs a városnak pénze! Könnyű a kívánságot papírosra írni. Nincs?! Méltóztassék a mázsáló felépítését vállalkozónak kiadni, oly kikötéssel, hogy annak felelőse bizonyos bérösszeg mellett kikötött időig bérbe bírhatja, azután pedig átmege a város tulajdonába. Azt hisszük, soraink kellő helyen viszhangra fognak találni.

Gömörmegye első községi szövetkezete.

Sajó-Gömör, 1892. ápril 10.

Büszkén és örömmel jelenthetem, hogy Sajó-Gömörnek szorgalmas, felvilágosodott és minden nemes czélért buzgón lelkesülő közönsége vármegyénk első községi hitelszövetkezetét folyó hó 2-án megalakította, meghonosítván ezáltal megvénkben egy, a közbizonyosodás és közművelődés szolgálatában álló nagyfontosságú intézményt. Felkarolta pedig azt oly rendkívüli lelkesedéssel és buzgalommal, hogy az intézmény jövője teljesen biztosítva van.

A községi hitelszövetkezet ügye már hónapok óta foglalkoztatta városunk intéző köreit. De biztos mederbe csak akkor tereltetett, midőn élére városunk legjobbjai: Szentiványi Miklós állott. Igen természetes, hogy az utó-

olyat se tudnék felfedezni, a kívül egy kis ferblit lehetne játszani. Hanem veszedelmesebb játékba azért mégis bele-fognak néha.

Hétfőn este nyolcz órákor, már ott pipázunk az irodában: a generális, meg én. Ő melancholikus sohajokat boesát el a pipafüst között, míg tekintete dühös vil-lámokat lövel az asztalon heverő papirrizsmára, az én tollam meg lassan perzegeti apró barázdáit . . . készül a dynamit.

Nyílik az ajtó s belép rajta az első összeesküvő. Gömbölyű, tisztes körvonalai után akár királyi tanácsosnak képzelné az ember, kit a komoly papaszem is segít tévedésbe ejteni; a hogy a költő mondja:

„Homlokán kevés haj, sok redő . . .”

— Hogy állunk? — kérdi titokzatosan.

— Jól. Az első oldalt Dobsináról töltik, a másodikat a Doctor ígérte meg, a harmadikba mindnyájan segítünk.

(No, ha ez sem dynamit-merénylet, akkor Ravachol csakugyan titkos aristokrata.)

— Adjon Isten a mi nines! — Ezzel a nihilista-közöntséssel lép be az ajtón egy Krisztus-szakállú összeesküvő. Szó nélkül csap le az asztalra egy paksaméta írást, ebben vannak a legveszedelmesebb patronok.

Nem imponál ennek se a generális pipája, se a komoly papaszem, annál kevésbé az én rozsdás pennám, felveszi az asztalról a Simko földrajzának egy ismertetésre beküldött példányát, és annak az előszavát a Zampa egy áriájára kezdi énekelni, olyan hangon, hogy a szomszéd szobában még a gyerek is abba hagyja rá a számárkőhögést.

Azután jön a többi összeesküvő is sorban. Nyugodt, méltóságos accuratessal lép be egy erdélyi nagybirtokosnak látszó alak, s mély baszus hangján invitálja a generálist, hogy hátha töltenénk már abból a bizonyos — — butellából.

Meg a doctor — — dupla kiadásban. Tudniillik a kicsi a nagyobb és a nagyobb a kissébb; hanem azért

TÁRCSA.**Husvétkar.**

Irta: Tóth Lajos.

Meghalt, kinzó keresztire felfeszítve,
Meghalt és aztán eltemetve lett.
Rémes sötétség ült, borult a hitre,
Éj-lelt a földön és a föld felett,
Hol fény az égre jöni nem mer,
Sötét, vadul viharzó éjszaka. . .
De jött, ragyogva dicsben, Ő, a nap maga:
Feltámadott az istenember.

Mély, pusztá úr tátong lent a kobebe,
Nem hat le hozzá égből semmi hang,
Vad szenvedély: a bűn esatára kelve,
Birkózik az erénynyel ott alant,
S pusztit, viharzik, mint a tenger.
De mit örjögés gúnnya vága még előbb:
Im a dicső erény gyöz s diadalra lép. . .
Feltámadott az istenember.

És száll a vágy, melynek nevét se sejtí,
A vér pezsege forr, kering,
Mely bár örö, mégis kétségbeejti,
Épeszt, gyötör, emel s lesújt megint.
De kinra van még ír, leend szer,
A vágy nem éget: fényesen a hit kilép
S remél, s szeretni megtanul a földi nép:
Feltámadott az istenember.

Megesúfolák, feszítve volt keresztire,
Ocsmány zsarnokság kénye tipra rajt',
Letépte ékét, vérbe volt feresztve
S fölötte söpredék ütött kacaját.
Míg végre meglepő a szender . . .
Mélyen, soká aludt, soká fedé a hant;
De újra él a szent szabadság fent, alant,
Feltámadott az istenember!

rő kezdeményezés iránt az egész vidék rendkívül élénken érdeklődött, s megyénk számos kitűnősége jelent meg f. hó 2-án Szentiványi Miklós elnöklete alatt végbenémet alakuló közgyűlésen. Ott voltak többek közt: Hevessy Bertalan, minden közhasznú intézménynek eme lelkes pártfogója, Gróó Vilmos királyi tanácsos, tanfelügyelő, s a kit első sorban kellett volna említenem: Dr. Bernát István, ki hazánkban e nagy horderejű s nemes ezélu intézményt életre hívta. Ugyan ő tartott az alakuló közgyűlésen is lelkesítő beszédet, melynek elhangzása után a szövetkezet 94 taggal és 259 üzletrészzel megalakult. Az igazgatóság tagjaiva lettek: id. Gallovis János, Pál Mátyás közgyám, Bence Samu polgári iskolai igazgató, Lóska András és D. Márton István. A felügyelő bizottságba beválasztatták: Szentiványi Miklós, Deákpál András városi főbíró, R. Kövér János városi pénztárnok, ifj. Gallovis János és az én csekélységem. Pénztárnok lett: R. Szabó András.

A szövetkezet alapszabályaihoz képest tagjai csak erkölcsileg kifogástalan helybeli lakosok lehetnek. Egy részvény névértéke 25 frt, mely heti 10 kros részletekben törleszthető, miáltal mód és alkalom nyújtott közsegünk szegényebb sorsu lakóinak is a takarékosra és a vagyonosodás hatalmas tényezőjét képező intézményhez való hozzájárulásra. A tiszta nyereség részben a részvényesek közt lesz szétosztandó, részben pedig közsegi kulturális célok előmozdítására fog fordítani.

A szövetkezet alakuló közgyűlése után Szentiványi Miklós vendégszerető háza gyűjtötte össze az intézmény lelkes bajnokait, ezek közt Bence Samu polg. isk. igazgatót, ki az alapszabályokat nagy szakavatottsággal, a közseg viszonyaihoz alkalmazva, elkészítette, Weiszer Soma polg. isk. tanárt, ki a szövetkezet könyvvivőjének nehéz állását fogadta el és vidéki vendégeinket, Szebbnél szebb pohárköszöntőkben gyönyörködött a nagyszámu társaság. A házi gazdára dr. Bernát István emelt poharat, ugyanő élte egy másik toasztban városunk főbíráját és lelkészét. Dr. Bernátnak a szövetkezeti intézmény terén és az ipar emelése körül szerzett érdemeit szintén felköszöntő ismertette és ünnevelte.

Ez volt az első gömörmezei közsegi hitelszövetkezet ünnepies keresztelése: a takarékoság lelkesen megült legszebb ünnepe. Öszinte örömmel és lelkesedéssel üdvözöljük az új intézményt, mint a közvagyonyosság és a kulturális haladás, s ezek által a nemzeti önállóság és függetlenség roppant horderejű tényezőjét. Nagyra nőjön és erősödjék az nekünk büszkeségünkül és közjavunkul, megyénk többi közsegeinek pedig követendő példái és mintaképei.

Záhonyi János.

Törvényszéki esernök.

Végtárgyalások a következő bűnügyekben fognak tartatni a rimaszombati kir. törvényszéknél folyó évi április hó 20-án:

1. Magánosok elleni erőszakkal vádolt Sulek István és társai elleni ügyben.

2. Okirathamisítással vádolt Bikala György elleni ügyben.

Április hó 21-én: 1. Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés büntetével vádolt Benyo János elleni ügyben.

2. Súlyos testi sértés büntetével vádolt Szunyovszky Miksa elleni ügyben.

3. Szándékos emberölés büntetével vádolt Novotny Ferencz elleni ügyben.

Trefából. Mult 1891. évi augusztus hó 8-ik napján a pohorellai országoton egy házaló zsidónak utját állta Paros János nevű paraszt legény, s trefából kérte a zsidót arra, hogy szájából lógó eserép pipáját adja neki; a zsidó nem lévén hajlandó megvalni kozmás pipájától — azt átadni vonakodott, miér is a legény azt hirtelen kitértette szájából, s azzal a nélkül, hogy a zsidót testi-leg bántalmazta volna — utját tovább folytatta. — Ezen udvariatlan eljárás miatt a zsidó panaszt emelt a bíróságnál, s kérte a vádlottat rablás miatt megbüntetni; a

mindig vitázunk fölötté, hogy melyik a fiatalabb. A feje mind a kettőnek elég vén, s zive elég fiatal. Száz bombóért se adnk oda egy bombát.

Van egy új jövevényünk is, a kinek mindössze három betűnyi hibája van, mert nagyon jól tudjuk, hogy találóbban lehetne Szellemes-nek mint Szeles-nek nevezni ezt a praedestinált báli reportert.

Mikor már „teljes az ülés”, megkezdődik a tárgyalás. A generális morogva húzódik a háttérbe, melynek homályából Guttenberg ólomkatonáinak tömör sorai árnyékolódnak felénk. A kályhában vígan pattog a hasáb; a szomszéd szobában egy ezüst hárfa zengésével rithmikus magyar nóta esendül fel, és az epés, világgyűlölő Civis zord hangja komoran zúg át a füstös szobán:

— Hát, mi lesz a vezérezik?

Néma esend. Az összseesküvők serényen turkálnak az iráshalmaz között. — Tűz a vidéken. — új hid, — kinevezések, — öngyilkosság, — lakodalom, — kártyavető ezigányasszony . . . ezeknek bővíben vagyunk, hanem vezérezik? . . .

Az összseesküvők poétája szigoruan szavalja felénk: „H-tek óta bánt már mindenkit az inger, Hogy mi jeles cikket irt megint Wiesinger!”

— Eljen az es z me, Wiesinger győzött! — zengi ehorusban a társaság.

Mire tizenegyet kongat a városi óra: szélesebbre nyulik a meglegedéstől a generális halavány ábrázata. A kézírathalmaz derekasan meggyarapodott, a katonák kifelé készülnek az apró esamáták szűk falai közül.

Ez a mi köztársaságunk, összes dynamit merénylőivel, Ravacholjával, generalisával együtt. Nem impörtáunk francia bombákat, még csak Pestre sem megyünk kölesónkérni . . . Falusi egyszerűségünkkel, becsületes igazságszeretettel feldolgozzuk az anyagot, mit a vármegye élete nyújt, s az ártatlan bombák, miket hetenként világgá szórunk, nemcsak szólanak, hanem kissé világitanak is.

Itt van husvétra a legújabb bombánk; a köztársaság összes belső összseesküvői segítettek a töltésnél; rombolni nem igen fognak, épülni talán fog belőle mindenki — valami keveset.

rimaszombati kir. törvényszék folyó évi márczius hó 24-ik napján megtartott végtárgyaláson Molnár József ügyvéd helyettese dr. Szeless Ödön ügyvédjelölt védőbeszédének meghallgatása után, a rablás büntetének tényálladékát képező erőszak alkalmazását nem látta fenforogni, miér is ezen elkövetett paraszt-tréfát lopás vétségének minősítette, ezen vétségben Paros János vádlottat bűnösnek mondta ki, s 5 napi fogházra s mellékbüntetést egy évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának ugyanily tartamu felfüggesztésére ítélte, mely ítéletben úgy vádolt és védője, mint a királyi ügyész megnyugodott.

— **A nyomor bűne.** Rusznyák István pohorellai születésű kőbőrlo nap, számos ember, tagadhatlan, hogy nem „érdekből” házasodott, mikor az Isten adta szegény Szivák Annát — aki egyáltalában nem tartozott a fényes „parthiek” közé, mert a rajtalójánál egyebe sem volt — valahol Miklósfalván, Zólyomgyében, ugy az esküvői és lakodalmi költségek megkimlése mellett, egy s z e r ü e n nőül vette. Az asszony azért csakugy szeretete, szolgálta az urát, mintha hites esküdt felesége lett volna. Rabja volt, engedelmeskedett neki mindenben. Hisz épen ez lett a megölő betűje szegénynek. Mert persze, az az előtt való egy-egy koldusból most már kettő lett. A kenyérkét két fél kellett osztani, sőt évről-évre még többfél is, mert hát a „házasságot” a jó Isten még gyermekekkel is — „megáldotta.” Öt év alatt három esőpp teremtésnek kellett megosztania a nyomort a szülőkkel a Rusznák családban. Közülök a középső, a két éves kis György, a nyomorhoz még ny o m o r é k is volt. Valami szörnyszülött az istenadta. Történt egyszer, hogy a család, Hradistyánban lakott valami kemény szívű embernél, aki azonban az egész koldus familiát csakhamar kirakta a házából, mivelhogy a lakbért idejében nem kapta meg tőlük. A hajléktalan, kenyértelen szülők ekkor — mit volt mit tenniök — karjukra, hátukra szedték a összes drágasukat: a három ártatlan porontyot és megindultak velök Pongyelokra, a hol a férjnek állítólag valami atyjafija lakott. Ütközben szakadt a hideg zivataros zápor a nyakuk közé, betevő falat nem volt, a gyerekek ritkák . . . Az édes anya zive elfacsarodott a fájdalomtól, az apáé a világra dühös keserűségtől. Epen egy patak partjára értek. A vize megáradt a zuhogó piszkos esőtől. A család letelepedett a parton. A nagyobbik gyerek kagylóléjjal mulatta magát, a legkisebb elszendült . . . az a szegény nyomorék pedig ott nyögött, visított az anyja kebelén. A szülők valami fájdalmas melázással bámultak bele a patak tajtékozó szenyves habjaiba. Egyszerre a férj valamit mondott az aszszonyoknak, amitől az ijedten vetette fel a fejét. „De hiszen ugy is nyomorék, ugy se lesz belőle épkézláb ember soha. Csak kin az élete, csak nyűg a nyakunkon: sehol se fogadnak be vele. . . Még áldás lesz rá is. . .” suttogott a férj. A következő perczben a kis György ott fuldokott a piszkos áradatban, a másik pillanatban pedig kavargó örvény már össze is esapott a feje fölött . . . Hiába titkolták, csak kitudódott a dolog. Hosszu vizsgálati fogásot ültek érte a balassagyarmati törvényszék börtönében, a mely végre is 10 évi fegházra ítélte a férjet, mint fölújított, ugyanannyira az asszonyt, mint gyermekgyilkost. A királyi curia megkönyörült rajtok: 6—6 évre szállította le a büntetésüket. Hát a két elő ártatlan porontyokból mi lett . . .? Ki tudja! Tán felfogott rajtok valami jótét lélek . . .

— **Főnöke ellen.** Szanyel Sándor pénzügyőri vizsgáló jól örködött ugyan annak idejében Rozsnyón a m. kir. pénzügyek fölött, hanem annálkevésbé volt „vigyázó” a saját pénzügyeire. Ami egy-két garasa akadt e zsiros állami fizetésből, azt hamarosan vissza is adta az álladalomnak a regáléből huzott jövedelme szaporítására. E miatt aztán sokszor volt izetlenkedés a főlebbvalójával: Révész Jakab szemlélszszel, aki őt tisztelté híven, többször rendentasította a dorbézolásért. Mult évi február 16-án is így történt, a miker Szanyel, szolgálata daczára, engedély nélkül kimaradt a laktanyából és mikor abba elázott állapotban visszatért, még őt fenyegette a főnökét, nem viszi el szárazon, miér őt kérdőre merte fogni. A szemlélsz erre azzal utasította ki a hivatalos szobából Szanyelt, hogy ha még tovább is gorbáskodik, lefogja tartóztatni. A szerencsétlen természetű financzlegény ezen annyira felhúndt, hogy szolgálati fegyverét — mely rendes körülmények közt mindig üresen szokott ott állani — golyóra megtöltötte s azzal oly elhatározással rohant főnökére, hogy őt nyomban lelővi. Fenyegetését tényleg be is váltotta volna, ha a hírtelen mindenfelől jött segítség a dühöngőt nagy dulakodás közt le nem fogyerzi. Így aztán Szanyel hüvősrre, úgye pedig a törvényszék elé került, mely őt m á s f é l é v i b ő r t ő n r e ítélte el, különösen hangsúlyozvan az indokolásban azt a súlyosító körülményt, hogy vádolt a terhére rótt bűnselekményt hivatalbeli főnöke ellen követte el. Az ítéletet — mely mind a két forumot megjárta — mostanában hagyta helyben a kir. Curia.

Helybeli hírek.

A felvidéki inségesek javára ujabban Csabay Pál balogi ev. ref. lelkész 1 frtot, Gresko Borbála Rimaszombatból pedig 3 frtot küldött be szerkesztőségünkhöz. Az eddig gyűjtött 172 frt 20 krból 122 frt 20 krt Árvamegye alispáni hivatalához, 50 frtot pedig Túrócmege alispáni hivatalához még a mult hó folyamán elküldtünk, a fent nyugtatott 4 frtot pedig — az esetleg még beérkezendő adományokkal együtt — folyó hó 20-án fogjuk elküldeni Árvamegye alispáni hivatalának.

△ **Véglegesítés.** Kottas Rudolf főgimnáziumi tanárt a vallás és közoktatásügyi miniszter jelen állásában végleg megerősítette.

Halalozás. Id. Csapó János tekintélyes rimaszombati polgártársunk derék felesége szül. Szabó Borbála asszony f. hó 10-én elhunyt. Temetése a városi polgárság impozans részvete mellett f. hó 11-én ment végbe. Nyugodjék békevel!

△ **A történelmi társulat** felhívása folytán Rimaszombati városa száz forinttal a jeles társaság alapító tagjai közé belépett.

§ **Próbabál.** Rendezte veterán tánczenitónk Zsembery, eljettették a próbát tevő kedves kicsinyek, — s az azt ügyesen felhasználó jókedvű nagyok. És ha a kicsinyek főképp azt voltak hivatva bemutatni, mily praecis, gratiosen tánczolnak, kecsesen tartják magukat, a nagyok bemutatatták, hogy kell igazi tűzzel, lélekkel, lelkesedéssel járni a esárdást, lejteti a waltzert és sasirozni a négyest. S ha kicsinyek és nagyok egyaránt nagyszerűen oldották meg feladatukat, világos, hogy kivilágos kivirradtigi tartott a mulatság. Hanem azt is meg kell adni, hogy mindnyáján lépve mentünk, s a kik nem ragadtak a szerelem lépesszőjére, ráragadhattak a padlóra, a melyen a viasz lágy is volt, sok is volt. Ha valami, ugy csakis ez rontotta a mulatságot, melyen a jókedvet fokozta a Dankó Erneszt kitűnő muzsikája.

Lőkolics Lipót helybeli előnyösen ismert kereskedő lapunk mai számában hirdetést tesz közzé, melyre szivesen hívjuk fel olvasóink figyelmét anyival inkább, miután az üzletet jellemző szoliditágról, a pontos és figyelmes kiszolgálatról városunk közönsége eddig is meggyőződhetett.

— **Valuta-ügy helyben.** Gazdasszonyi körökben nagy a panasz a miatt, hogy az ezüst tizeseket, huszasokat, sehogyssem akarják eltogadni a kofák, ha azok egy kissé meg vannak kopva, bár csak az egyik oldalukon is. Mivel pedig majdnem mindegyik tiz krajczáron többé kevésbé el van mosódva az irás: ily körülmények között maholnap odafejlik a dolog, a megyei székvárosban, hogy vagy mindenki hitelbe lesz kénytelen vásárolni vagy sehogy. Mivel pedig venni mégis csak kell, mert emni muszaj: emnélfogva gazdasszonyaink — mint hírlik — egy deputációt szándékoznak küldeni az elhírhedt újpesti hatos-gyárba, hogy segítse ki a rimaszombati valutát a kátyuból.

Vármegyei ujdonságok.

A megyei közigazgatási bizottság e hó 11-én tartotta Hámos László főispán elnöklete alatt rendes havi ülését, melyen a Rozsnyón sorozó megyei alispánon és Bornemisza István országgyűlési képviselőn kívül valamennyi bizottsági tag megjelent. — Általánosabb érdekű ügy nem fordult elő.

— **A herceggprimás köszönete.** Vaszary Kólos bíboros herceggprimás arra az üdvözlő iratra, melyet a vármegye közönsége az őt ért legfelsőbb kitüntetés alkalmból hozzá intézett, f. hó 5-ikéről keltezte „a szeretet szavaival” köszöni meg vármegyénk közönségének üdvözlét, melynek alaphangja szintén az élő meleg szeretet érzéséből származott. „Orizzék meg kérem — így folytatja a bíboros főpap — és fejleszszék az érzelmet ezután is, mert semmi érdek, semmi gondolat sem képes a nemzeti egység és összetartás tudatát annyira megerősíteni és terjeszteni, mint a haza fiai között élő szeretet.”

Eljegyzés. Ragályi Gyula ragályi földbirtokos, a gömörmezei ifjuság egyik legrokonszenvesebb alakja, e napokban váltott jegyet Török Sárával, Török Balint árvaszéki elnök bájos leányával.

A gömöri ev. ref. egyházmegye papi értekezlete tavaszi nagygyűlését az alsó-szuhai egyházban folyó hó 19-én tartja meg. Tárgyai lesznek: 1. Elnöki jelentés. 2. A beérkezett egyházi beszédek felolvasása s bírálata. 3. A Tompa kiadatlan egyházi beszédeknek sajtó alá rendezését célzó javaslat. 4. Az egyes vidéki körök jegyzőkönyveinek felolvasása s az azokban felvetett kérdések megvitatása. — A gyűlést, Csabay Pál értekezleti elnök hívta össze.

Daxner István nyugalmazott törvényszéki bíró f. hó 11-én reggeli 3 órakor Tiszolezon meghalt. Egyike volt az 1848-iki nagy napokban alkotmányunk, magyarságunk ellen fellázadt tótok vezéreinek, kik a „Daxner, Bakulinyi, Francisci” triásban örökre szomorú emlékül maradnak reánk. — Hazafiatlan politikai elveitől eltekintve Daxner egy rendkívül széles látókörü, s mint ember is ritka humannus gondolkozású férfiú volt, kinek a pánszláv utakon tévelygése ép annyira sajnálatos magyar szempontból, mint a mennyire érthetetlen és összeegyeztethetetlen az ő világos fejével és tiszta tekintetével. — Halála nagy szolgálatot tehetne hazájának, ha követői az engesztelődés szellemét vennék át utána örökül, mert e férfiú életének fótanulása az, hogy a ki hazáját nem szereti, az minden más jeles tulajdonságok birtokában sem tarthat igényt a haza halájára.

Thea-estély. A magyar szent korona országai vörös-kereszt együletének tornalyai járási fiókja, részben a maga, részben az árvamegyei inségesek javára, folyó évi április 23-án Tornalyán, a „Fehér ló” szálloda termében táncmulatsággal és tombolával egybekötött thea-estélyt rendez — Kezdeté este 9 órakor. Belépti díj: Személyjegy 1 frt 50 kr. Családjegy három személyre 3 frt 50 kr. Tombola-jegy ára 50 kr. — A rendezőszög díszes névsora már előre is teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az estély erkölcsi és anyagi sikere a legfényesebb lesz.

× **Uj izraelita imaház** építését határozta el a rozsnyói izr. hitközség. A kiirt pályázat határideje lejárt s 13 pályaterv érkezett be: Budapestről, Bécsből, Münchenből, Szegedről, Kassáról, Pozsonyból, stb. Az építési bizottság megbízásából Juraszko Jakab kir. főmérnök bírálta meg a terveket, s folyó hó 3-ikán bemutatott jelentése alapján a bizottság az első: 150 frtos díjat Kunfalvi Nándor szegedi építész Menorah jellegével ellátott tervezetének, a második 50 frtos díjat pedig ifj. Heibach Károly bécsi építész „Es verde Licht” jellegű tervezetének ítélte oda. A pályaművek mind igen csinosak, s azok száma és minősége révén az eredmény valóban fényesnek mondható annyival inkább, miután a rozsnyói izr. hitközség az egész építési munkálatra csak 10000 frtot szánt.

* **Befásítás.** A sajó-gömöri várhegy befásítására az állam 10000 drb fenyő és akácza esetét adományozott. Az ültetést Bogár Lajos elemi iskolai tanító szakszerű felügyelete alatt teljesítették, ki a kopár területen gyönyörű légetett teremtett.

× **Erdőtűzek.** A lefolyt héten két erdőtűz is volt a közelben. Az első az ajnácskői erdő volt mult szombaton, de nagy kárt nem igen okozott. Annál pusztítóbb volt a majsai erdőé, melynek elfojtására a legnagyobb erőfeszítés vált szükségessé, s mintegy 20 holdnyi területnek összes facsemetét elpusztította s Rimaszombati városnak tetemes kárt okozott. A tűz — hallomás szerint — elhajított gyufából támadt.

A pelsúc-nagyszlabosi vasuti vonal közigazgatási bejárása folyó hó 21. és 22-ikén fog eszközöltetni Lakatos Aladár miniszteri kiküldött elnöklete alatt az érdekelt tényezők közreműködése mellett.

Ki-ki saját mesterségét folytassa.

Irta: Dr. Veres Samu.

Igy fordíthatnók le szabatos magyarsággal azt az ós római közmondást, melyet az Aeneas ivadéka is a hellenektől örökölték: ne ultra sutor erepidam. E közmondást azonban a mai kor csupán kegyeletes hagyományának tartja, mint sok olyan régiséget, mely fölött a diákos elme legfeljebb merengeni tud, a nélkül, hogy oly kincsnek, tekintené, mely leendő műveltségének tökéjét képezi.

Mert az új nemzedék levedlette az ősök erkölceseit; elvetette ruháit, elhagyta szokásait, kineveti babonáit, vallását csak poesinek tartja, megújítot a nyelvét s megdöntötte igazságait. — Most már a böleselkedőnek tág tere nyílik unalmas óráiban összehasonlításokat tenni, hogy melyik jobb: a régi vagy az új?

Hogy a négy águ villával kényelmesebben étkezhetünk mint az öt ujjunkkal: kétségbevonhatatlan igazság; hogy a hatfontos rézsisaknál alkalmasabb fejedő a panamai gyökér-kalap, ez is szent igaz; hogy a vasorru babák és garabonciás diákok imposztorkodásai felett ma már minden józan eszű ember csak mosolyog: ez is igen természetes; hogy a merész toilletben megjelenő Vénusok és Amorettek ábrándozásra készítik a mai kor gyermekét: egy cseppet sem csodálkozhatunk rajta: sőt azt is jogosultnak tarthatja mindenki, hogy ma már a csakány helyett fejedelmet, az űk helyett apát, Ukko helyett Istent mondanak mindenütt, a hol magyarul beszélnek, — de hogy a esizmadiának miért kell tulmenni azokon a határokon, melyeket a mestersége egészen az utolsó öltésig körvonalo: ebbe már egy kissé bajosabb megnyugodni, mert ez azt mutatja, hogy a mi igazság volt ezelőtt kétezer esztendővel, ma már csak frázis s azon jogosult kérdés felvetésére adhat alkalmat, hogy mindaz, a mi igazság ma, vajjon újabb kétezer esztendő múlva nem lesz-e csak frázis? És így tovább a sorites fonalan haladva, azt is kérdehetjük: van-e tehát igazság?

Mert valamikor régen az volt a legnagyobb igazság, hogy kiki saját mesterségét folytatta: a hajdunak nem volt szabad harangot önteni, a becsületes esizmadia nem tarthatott politikai beszédeket, a szabó legényből nem lehetett tenorista, a kalapos nem irhatott műkritikát, a kürenbergi lovag strófiát nem használhatta a provençei troubadour, sőt az sem történhetett meg, hogy egyetemi katedrához jusson olyan ember, a ki a ezébbeli tudományok közé bevitte a pávatollakat, hanem folytatta mindenki azt a mesterséget, amit űkapjától örökölt. Költő és pap azonban lehetett mindenki a mesterlegénytől a fejlődési tróusig nyúló társadalom létrájának minden fokán.

Ennek meg ismét az volt az oka, hogy a

művelt léleknek eme nyilatkozásait nem becsülték annyira, mint egy remekbe csinált rámás eszizmat.

Már most ha valaki azt kérdezné tőlem, hogy miért töröm én a fejemet ezeken a dolgokon? azt felelném rá, hogy: ha látom a mai nyüzsgő-forgó társadalmat, melynek nincs olyan tagja, a ki a más mesterségébe ne avatkoznék, s a gyalu, ár és kalapács nemesak arra szolgálnak, hogy a fával, bõrrel és vassal elbánjanak, hanem mellékesen embereket simitanak, szurkálnak és bunkóznak agyon s mindezekkel ellentétben oly hangokat is hallok, hogy mindenki maradjon a maga mestersége mellett: lehetetlen a jelent a multtal párhuzamba nem állítani, s azt kérdezni: melyik jobb: az új vagy a régi?

És hogy e kérdéssel nemesak én bibelődöm, hanem mások is, bizonyítja egy egész osztálya a társadalomnak, melynek jelene a mult hagyományainak fentartására van bázisozva. Ez okozza az ellentétet a művelt rétegek közt, melynek elenyésztesítésére irányulnak a jelen kor törekvései.

A mai műveltség suffixuma az, hogy bizonyos irodai munkálatokat a hajdu is elvégezhet; a nagy közönség szellemi táplálékának elkészítésére oly egyének is vállalkozhatnak, kiket a sors talán más tere kötelezett el, de a hivatás a szellemi szakácskodásra is feljogosítja. A kérdés csak az lehet, hogy jó-e az a mit feltalál? mert a mai korban igen kevésbé jöhet számításba az, hogy a főszakács egy olyan ember, kinek agyveleje kamatszámítási táblázatokkal van tele írva, a kukták pedig orvoslással, pereléssel, szekundoztatással, papolással morzsolják le életüknek legjavát, mert a régi közmondást, hogy „kiki maga mesterségét folytassa,“ ma már evvel a kodicillussal kell megtoldanunk: „és a neki adott talentumokkal használjon a közjóznak.“

Melyik jobb tehát: a régi vagy az új? Mi azt hisszük, hogy az új.

Kórügyön.

Irta: Dr. Kármán Aladár Ernő.

Az emberi szervezet sajátos alkotása felett sok böles férfiú törtéte a fejét; beoészültek, megörnyedtek, s végre összelelkezett tetemük felett a porszemesek tömege. — És nekünk továbbra is sötétben maradt a végtelenbe vezető kanyargós ismeretlen út, melyen csak halványfényű mécsesek világítanak; lépten-nyomon egy-egy akadályba ütközünk; — az egyén kimerül, kidől, s a természet zavartalanul folytatja a maga óriási munkáját.

Mily nehéz e munkába beavatkozni az orvosnak, ki mindenkié s a tudományé, csupán önmagáé nem. — Hányszor kell a lelki pásztor s a szigorú bíró hivatását betöltenie, a szenvedőket vigasztalni, a esüggedőket bátorítani, családok nyugalmát helyreállítani; pedig van abban valami, hogy amin a lélekről lassanként letörlik a költészet himporát az élet nagyarányu küzdelmei, épugy sarkba szoritja olykor-olykor az ideálistát a gyakorlati

nak azon pontjára is ki lehetett látni, mely a Rimaszécs határabeli dombélen elenyészett.

A gömörmezei bizottság elnöke gróf Pletrich h. alispán volt, ki, hogy a tisztelgésre egybegyült előkelőségeket az ördög munkálatlanul ne találja, gondoskodott kártyákról, kártyaasztalokról, s egyuttal intézkedett arról is, hogy a pálfalusi dombon megjelenő eszászari kísérethez tartozó előrs kibukkanásáról kiértesíttessék.

E fontos szolgálattal Abaffy Miklós rendszerinti esküdtet bízta meg, a ki négy éves, jól táplált sárgaszőrű háti lovára felpattanva vágatott ki azon pontjára a rimaszécsi dombnak, a honnan a dobriai síkra való kibukkanás kivehető volt.

Abaffy Miklós jó lovas hírében állott, s esinos legény is volt, értékét nevelte, testéhez álló gazdagon sújtásozott magyar diszidolmánya, félig nyitott mellényéből kidudorodott az akkor divatban levő, sűrű ránczokba szedett schapudli, — lováról le sem szállva, gyönyörködött magába, lovába s különösen schapudlijába.

Mintegy félórai várakozás után megpillantott a pálfalva-dobriai hegven két lovas, kik egymás mellett léptetve, bodor füstököt eregetve, egymással társalogni látszóttak. — No bravó, mondá magában Abaffy Miklós, esakhogy itt vagytok, tik bizonyosan a eszászár kíséretéhez tartoztok s jöttök előre mint quartélyesinálók. — A várakozó helyre a két idegen beérkezvén, köszöntötték Abaffy Miklóst; ez pedig a bemutatást be sem várva, mondá: „önök kétségen kívül a eszászár ő felsége kíséretéhez tartoznak, — én pedig Abaffy Miklós, tekintetes, nemes Gömörvármegye rendszerinti esküdtje s a eszászár fogadására kiküldött bizottság tagja vagyok.

Az idegenek egyike fekete frack, mellény s nadrágban volt, a másika zöld hajtókás rokkban ugyanolyan sapkával — A fekete frakkos a fogadás után azon ajánlatot tette, hogy miután ő felsége Rimaszombat város jól táplált lovain, rövid időközön el fog érkezni, tanácsos lenne utnak indulni, s a várt megjelenését a bizottság elnökének bejelenteni; ezen ajánlatot az esküdt ur elfogadván, jelt adott az elindulásra, a fekete frakkos tisztelte jelül az esküdt urat jobbjára bocsájtotta s a zöld gallérosnak intett, hogy közbe fognak.

Az akkori töltés akként lévén építve, mint azt az időből egy kataszteri mérnöki jelentésből olvashatjuk: „sárra hordanak sarat, azt hijják töltésnek, veszőcskéket raknak veszőcskére, s azt hijják hidnak“, a kerekvágások és kátyuk nem voltak eső vizek hiányában, s a miut a fekete frakkos kezdte a lovát tánczoltatni, a zöld hajtó-

ember. S a hogy egymás mellé rovom a betüket, elbo-lyongok az illuziók színes világában. . . alakokat látok lelki szemeim előtt, bágyadt, megtört fényű szemeket, beesett arcokat, s érezni vélem, hogy egy-egy újabb esalódás megannyi szép ábrándot hamvaszt el. . . Látam, hogy a számító ész mint őli ki erőszakkal a legmagasabbabb érzelmeiket, s láttam, mikor a gondolat megakadt a szívnél; ez fogva tartotta; s legyőzhetlen erővel állta el az agy felé vezető utat. A fájdalom érzete fogott el nagy eszmék buzgó hiveinek kimulásakor; meghatva láttam végvonaglásában a szenvedélyes szerelem martírját.

A r—i kórházban az orvosi teendők ellátásával bizattam meg, s különös előszeretettel foglalkoztam minden egyes beteggel. Rendes napi látogatásom közben egy alkalommal a külön szobába mentem, s a szokásos kérdéseket mintegy ösztönszerűleg intéztem az ott fekvő beteghez. Amint rátekin tettem, feltűnt halavány beesett arca, szinte féltéken tekintett rám bágyadt, fénytelen szemével.

„Orvos ur, — így szolt hozzám, — kifáradtam. Érzem, hogy nem leszek soká terbére, s nyugodt vagyok. Azt mondják, hogy a halál pihenés; de hiszen ez csak egy ostoba közhely, mert az élet befejezésével egyidejűleg megszűnik az öntudat, a nyugvának pedig a pihenés tudatával kell bírnia. De bármint legyen is, jól fog esni immár az a nyugalom, melyet eddig hasztalan kerestem, s panasztalanul fogom elrebegni az utolsó isten hozzádot. Eleget rémitgettek már az életem utain fel-feltűnő fagyasztó árnyak, melyek lelkem esapongásának utját állták!“

Meglepetéssel hallgattam a beteget, ki magát 30 évesnek mondotta, s kérdeztem, hogy mióta beteg; mije fájt?

Nem felelt mindjárt, elmélyedt gondolataiban, majd halkán folytatta:

„Össze vagyok törve, testem-lelkem beteg. A beteg lélek vadul, féktelenül esapong végnélküli uton, a fájdalom be-benyilallik a szívbe, s az igaz érzés esillogó könyeket esal a szemekbe; a nehéz könyeseppben benne van egy tengeri néma bánat. . . a köny lesiklik s nedves barázdát szánt az arc puha bõrén. Hasztalan igyekszik a beteg lelkü ember gondolatait más röpgenothoz kötni, a sűrű ködben eltévelyeg gondolkozása, esakhamar elvész az iránya, rábotlik a régi utra. Nincs elég akarata, hogy keresztül tudja törni a sűrű ködöt. De Istenem, hány ember van a földön, akinek akarata niesen, akik béna lelkűek, és hány embernek bénította meg lelkét a szerelem: az ilyen ember az érzelem hatalmas uralma alatt álló gép. S ha az igaz szerelem örök békójának láncszeme megszakad: a seb gyógyíthatlan, nines arra ír, nines megváltás, nines feledés! — — Jól emlékezem, hallani vélem, mint zúgott az őszi szél, ropogtak az ágak, ablakom alatt meg-megzörrent a milliónyi lomb, s álmatlan éjeim sötétjében élenk fantáziám előtt gyönyörű képek jelentek meg, melyek ifju kedélyem finom zománcczával voltak bevonva; sokat, nagyon sokat szenvedtem, s a mint végig pezsdült ereimben a szeretet édes melege, még a hit enyhítő ihlete is megszállotta valómat. A kiábrándulás nehézt volt, a esapás sulya alatt megtörve, a sok gyöttrődésben kimerülve, összerokadtam.“

A fiatal ember párnájára dõlt, kifáradt a beszédben, melyet olykor levegő után kapkodva szakított meg. Nehány megnyugtató szó után elhagytam. Szavaiból, előadásából kitűnt, hogy nem közönséges, műveletlen beteg, s sorsa iránt felkeltette érdeklődésemet.

Csakhamar ismét visszatértem, s megvizsgáltam. Sulyos betegség rongálta meg a fiatal ember legnemesebb szerveit: tüdejét és szívet; s nem volt menekvés a bánatalom szomorú vége előtt, melyet még inkább siettetett

kás sem készt az utánozni, hiába allegálta teremtettével az esküdt ur, hogy vigyázzanak gála-ruhájára, mert ő így majd a eszászár eleibe nem mehet, hiába használt ellenökbe inparlamentális kifejezéseket, mindkét lovas lova, mintha nem birtak volna velük, esapokdták a pocsolják levét a schapudlira, — kis idő multán az esküdt ur nem nézett másképp ki, mint a bödi boszorkány.

A falú végén felállított ör látván, hogy esküdt uram két idegen némettől kíserve, mihamar a faluhoz ér, futott lélekszakadtából a bizottság elnökéhez, feladata szerint jelentést tenni.

Az elnök az ablakon kitekintvén, a bizottság tagjaira kiáltott, összeszedni, eldugni a kártyákat! ágyba, asztalfiókjába, fel az atillát panyókát, kardot, kucsmát, — utánam! Alig, hogy kiléptek a koresma ajtaján, a három érkezett már az uteza közepén állott, — gróf Pletrich lekaván fejről kalapját, a fekete frakkos idegen elébe állott, mélyen előre hajlott testtel alig mondhatta tovább „Sacratissimo cesareo regi.“ Abaffy Miklós sárgájának oldalába már tövig befuródott a felkötött lo-va sarkantyú, s oly gyorsan tűnt el a bizottság tagjai közt, hogy egy perc multán már azon falu alatt szá- galdott, melynek alsó végéről az éles szemű Tisza minden áron megakarta nyerni főispánjának az első Napoleonhoz testben, arczban hasonló, magas műveltségű férfit.

A eszászár nem hallgatva a tisztelgő szavakra, parancsolta az alispánnak utánna futtatni s az esküdtet elfogatni.

Az alispán kénytelen volt tagadó választ adni, legalázatosabb jobbágyi hódolattal jelentvén: „nem áll hatalmamban felséges uram elfogatni, mert ezt egy ingre, lábravalóra levetkőztetett fehér agár sem fogná már el, biztosra mondhatom, hogy meg sem fog állani Tisza-Keszüig.

„No tehát küldje utánam Kassára — szolt a eszászár — mert beszélni akarok még vele.

„Felséges uram — válaszolá Pletrich — ebből is aligha lehet valami, mert azt bizonynyal mondhatom, hogy az esküdt ur nem lesz látható a megyében a jövő angarikális nagy gyűlésig.

Ezen visszaemlékezésre méltó eseményt én olyan embertől hallottam, aki beszélt, tehát kétségbevonhatlanul igaznak kell lenni, de arról nem szolt egy árva szót sem, mikor jött haza Abaffy Miklós, én csak utba akartam ezzel igazítani Findura Imre öcsémet, a végét megírtam, írja ő meg az elejét.

T Á R C Z A.

József eszászár Gömörben.

Irta: Papp Ábrahám.

Az én Findura Imre öcsém és barátom nemesak a kereskedelmi kir. miniszterium nagy könyvtárát, melynek ő a kezelője és rendben tartója, de az esztergomi primacialis és káptalani s még a budapesti országos könyvtárát is átkutatta, hogy a Rimaszombat városára s Gömör-Kishont megyére vonatkozó, visszaemlékezésre méltó eseményeket e becses lap olvasóközönségével megismertesse. — Kutatta különösen II. József eszászárnak Rimaszombatban történt megjelenését, hogy ebben kivel találkozott? hol járt? mint és meddig mulatott? látta-e a város levéltárában őrzött török sipot, melyet a püspökök, főispánok tiszteletére fujt meg a városba érkezések alkalmával Budai nevű a torony ablakából lezuhant toronyos? látta-e az édeskes török írásokat, okmányokat? a basák által kiadott rendeleteket? melyeknek erejénél fogva szállította ki a manó a vérföldre a halálra ítéltet, a karóba huzandókat, mely okmányok bizony megérdemelnek, hogy magyarra lefordíttassanak. — Azon időben Kishont, tehát Rimaszombat is Nagy-Honthoz tartozott, Nagyonthól jártak kaczagányos apáink lóháton, a nyereg-kapába akasztott szórtarisznya és kulacs társaságában, ökrös szekereken szállított irományokkal, protocollumokkal telített ládákkal Kishont fővárosába Rimaszombatba a közügyek elintézésére.

A kishonti kerületnek Gömörmegyével történt egyesítése az 1802-ik évi 9-ik törvényezikben mondatott ki e szavakkal: „Ő es. felsége kegyelmesen megengedvén, a karok rendek elhatározták, hogy a kishonti kerület Nagyonthmegtől elválasztassék, és meggondolván azon kerületnek közvetlen Gömörmegye szomszedságában fekvését, és könnyebb igazgatás figyelembevételével Gömörmegyével t. ez. szerint egyesítettik.“

Én csak annyit tudok, hogy a nagy József eszászár Gömörmegyén esakugyan átutazott, és pedig nem jöhetett más felülről mint Rimaszombatból, mert az elébe küldött Gömörmezei bizottság Czako helységében várta, a falu felső végén most is fennálló, akkor gróf Koháry birtokában levő nagy koresmában, melynek az utezára néző s az uteza közepébe benyúló szobája ablakából nem esak a falu végéig, de a Pálfala felé vezető országos ut-

az, hogy a szerencsétlen látszólag teljes tudatával bírt a szervezeten rágódó emésztő kórnak.

Naponta több ízben felkerestem, s úgy tűnt fel, mintha nyugodtabb lett volna, mintha valamennyire javult volna közérzete. Gyönyörködött a tavaszi napsugárban, elégedettnek látszott, soha sem panaszkodott, csak olykor-olykor említette, hogy még mindig szúrások gyöttrik. Sőt mintha erőt vett volna rajta az élethez való ragaszkodás, felvillanni látszott előtte a remény enyhítő sugara.

„Még jobban leszek. — mondá egy napon, — talán Isten rendelése, hogy élnem kell, s még egyszer látnom őt!”

Nyugalomra intettem: kerülni akartam a legkisebb izgatást is, mely baját súlyosbíthatná. Napok múlva ismét rosszabbodott állapota, s meglepetéssel hallottam az ápoló nővértől, hogy távollétemben a beteg néhány nap óta sokat sír, s ha kissé megpihen, naplóját szedi elő, abba írogat. Mikor aztán gyöngéd szemrehányásokat tettem neki helytelen magatartásáért, láthatólag nehezen ératette őt, hogy tudomásom van kesergése fölől.

„Nem tehetek róla, orvos ur, higgye el, nem tehetek másként. Tudom, hogy elveszek, s még sem bírok uralkodni érzésem felett.” S halvány arczán nehéz könyesepp gördült végig. „Két nap óta különösen érzem, hogy már nem tarthat sokáig; ön oly jó volt hozzám; oly melegen érdeklődött irántam; nem tudom meghálálni. Megtalálja majd naplómát, tekintsen bele, látni fogja abból, mint törté meg mint gyötörte el a sors lelkemet. Gyöngye voltam, — de kérem ne itéljen el, nem lehetett másként.” Szava elakadt, levegő után kapkodott, majd fuldoklás, köhögés vett erőt rajta.

Hívós, borult idővel köszöntött be a következő nap, s én nyomott hangulatban léptem át a külön szoba küszöbét. A beteget az éjjeli fuldoklások, a nagy fájdalmak kimerültté tették. Rohamosan közeledett immár a földi szenvedések befejezéséhez. Halvány ajkán a haldoklójélabláb mosolya játszadozott, s arczán sok megadás, türellem látszott. Már nem beszélt, érverése elgyöngült. Még aznap meghalt. Naplóját magamhoz vettem, s figyelmesen átolvastam. Közlöm tartalma egy részét:

„Anyámat gyermekkoromban vesztettem el Ifjúságom éveit visszavonultan, komoly tanulmányokba merülve töltöttem el; koromhoz nem illő, túlerett megfontolással itéltem meg a társadalmi élet mozzanatait; tartózkodó voltam, s szerény anyagi viszonyaim visszatartottak attól is, hogy a szépművészetekre, szellemi és lelki szórakozásra sokat áldozhassak. Pedig volt érzékem ezekhez, szívem még érintetlen volt, s az örökös studiozás mellett jól esett volna egy kis kellemes pihenés. Tanulmányaimat abban kellett hagynom befejezőik előtt. Atyám meghalt, s viszonyaim úgy alakultak, hogy nem folytathattam pályámat, s e miatt sok keserű napot töltöttem.

Mult nyár elején hirtelen beteg lettem s néhány hétig kínos fájdalmak szögezték az ágyhoz. Üdülésem elősegítésül az orvos gyakori sétát ajánlott a szomszéd parkban, melynek tulajdonosa a gazdag K báró atyámnak jó embere volt, s orvosom kérésére szívesen megengedte, hogy addig, míg fűrdőhelyre, hegyi levegőre mehetek, igénybe vegyem a kertjét.

Naponta ott sétáltam a gondosan ápolt virágok között, a terebélyes nagy fák lombjainak kellemes hűs árnyában, s amint végig mértem a szépen egyenesre nyest bokrok által szegélyezett alléit, el-elmélyedtem gondolatomban. Egy ilyen sétám alkalmával sikoltás riasztott fel merengésemből, néhány lépésre állott tőlem Bella, a báró szép leánya, a család féltékenyen őrzött kincse. Régóta nem láttam, s ha az a csúf bogár bele nem ereszté fullánkját piczi ujába, bizonyára most is elkerülte volna figyelmemet. Bár így lett volna, talán nem vesztett volna el lelkem nyugalma, s nem gyötörnének testi szenvedések.

Vérző ujjával hozzám szaladt, s együtt mentünk a tóhoz, megmosogattuk a vérző helyet, bekötöttem, s — együtt maradtunk. Ezután napokon át találkoztunk szorgalmasan a parkban, s együtt élveztük a virágok kellemes illatát, a társalgás közben úgy elröppent az idő, hogy alig vettük észre, mikor ér el az alkony.

Már csak néhány nap választott el indulásom idejétől. Mikor közöltem vele szándékomat, bánatosan tekintett rám, s bucsuzáskor megszorította kezemet. Ez a kézszerítés, ez a tekintet aztán itthon tartottak. Régi dolog, s mégis mindig új; megszerettük egymást.

Minék izgatás a sajtó sebet a részletek emlékével. Elbolyongtunk a park arnyas helyein, s mikor a lugasban megpihentünk, oly jól esett olvasni a szemekben. Gyönyörteljesen tekinttem abba a bájós szempárba, melynek ragyogásában tisztá, mely szerelem sugárzását láttam. Igaz rajongással, benső ragaszkodással szerettem, egy kétakkora koru férfi komolyságával és eszével. — De nem . . . ész nélkül szerettem. Kivüle más nem érdekelt, s csupán az ő társaságában éreztem jól magamat. Mutatta, hogy érzelmeimet viszonozza; gyöngéden simult hozzám, s a világ legboldogabb halandója voltam az első esküvőtől. Így mult el a nyár, s egészségi állapotom igen szépen javult.

Az azonban megirigylé az én boldogságomat is; hiszen alig vannak kölcsönös érzelmeket tápláló lelkek, melyek elé a sors súlyos akadályokat ne gördítene. Itt is közénk furakodott az akadály.

Elég erősnek éreztem magamat arra, hogy hivatal után nézzek, s a megye székhelyén — a kedvező véletlen folytán sikerült jó álláshoz jutnom. Ennek elfoglalása előtt még jártuk tovább a park szép utait, s egymás iránt táplált nemes érzelmeink mindinkább erősödni látszott.

Ily viszonyok között bizonyos ösztönzerű előszere-ttel istápoltam magamban a reményt, hogy azt a lényt, kinek szíve minden dobbanásával egyesül az enyém, örökre magamhoz fűzzem — elválaszthatatlannal. Tartottam ugyan a gögős család ellenzésétől, de hittem, hogy a szerelem csodáit is művel a szerelemért, s közös erővel sikerülni fog ledönteni az élénk tornyosuló akadályokat. Már beköszöntött az ősz, mely aztán porba döntötte szép reményeimet, édes álmaimat. . . Nem mult el nap, hogy együtt ne töltöttünk volna néhány órát, s én nem tudtam betelni nézésével. Valami delejes erővel ruházta fel az áldó természet őt, s én úgy éreztem, hogy lelkem teljesen hozzá van növe. Még sem mertem szándékaimat közölni vele. Hogy mennyit szenvedtem ez idő alatt, csak az Isten tudja. Egy napon mégis elmondtam tervemet; figyelmesen hallgatott, szép kifejezésteljes szemeit folyton

arczomon nyugtatta; de kérdésekre, hogy hozzájárul-e tervem kivételéhez, kitérően válaszolt. . . Lábunk elé peregetek az elhervadt, hulló levelek, a nap elveszítette immár ragyogó sugarának melegét, fátolszerű, könnyű köd nehezedett a tájra, s a hűs őszi szellő rózsapiros színt esalt eszményem gyönyörű arczára. Az idő rohamosan repült, s még mindig nem kaptam határozott választ. Kérve-kértem, majd határozottan, bizonyos ünnepélyességgel utolsó terminusul a válaszra a következő napot tűztem ki.

Es egy nyugtalanul töltött, végtelennek látszó éjszaka után elérkezett a következő nap. Minék mondjam, hogy mit hozott? Azt, aminek hosszú sorozata az én egész életem: szenvedést, keserű fájdalmat, bánatos csalódást, mert ezse erősebb volt szívem, akarata gyöngébb volt a társadalmi előítéletek befolyásánál. . . A park kapuja zárva volt. Lesujtva, megszegényülve állottam az ajtó előtt, melyet máskor mindig bársny kezesekék tártak ki előttem a szokásos időben; szívembe nyilallott. Hazatá-molyogtam, s pamlagomra dölve, keserves zokogásban törtem ki. Csakhamar levélkét hoztak, melynek tartalma ez volt: Kedves barátom! Szerettem Önt, s most is a legigazabb ragaszkodással vagyok iránta, de lehetetlen kívánságát teljesítenem. Hasztalanul támogatnám Önt igyekvésében, biztosan tudom, hogy atyámmal czélt nem érne. Bármily fájdalmas legyen is ezt Önnel tudatnom, meg kell lennie. En sohasem lehetek az öné! Szenvadó barátónője: Bella.

A fájdalom ledöntött, s hirtelen átalakuláson ment keresztül. Még egyszer elmentem a park kapujához, zárva volt; hazatértem, bezárkóztam, s többé el nem hagytam szobámat.

Azt hittem, hogy gyűlölöm, mert a megsemmisítés poklába dobott, és jobban szerettem, mint valaha! Nem találtam én többé új tavaszt, sajtó keblemet nem melengette többé új érzélem, hiszen fokozott fényvel, nagyobb lánggal égett még benne a régi tűz, s úgy érzem most is, hogy életnek csupán egy magasztos hivatása volt: az, hogy őt szeressem! . . . Mily édes volt a méreg, — bájjal volt az, — melylyel megnérgezett; vakító fénye a csillogó szempárnak elvette szemem világát; s én nem panaszlom ezt. Hitelenné tett; érzéketlenné lettem minden iránt, hogy annál több odaadással és gyöngyörrel bámuljam az ő nemes, isteni lényét. . . Hasztalan minden! Édes álmom volt, de hazug, mely bennem kínos nyomot hagyott. Ot nem láttam többé. Mértelen szenvedésem orvosságát pedig borban kerestem. A négy fal közé zárkózva hajtogattam a boros poharat; álmatlan éjszakán át dözsöltem egyedül; de nem, nem egyedül; keserű bánattal együtt! Mert nem tudtam feledni, mert több rajongással, forróbb szerelemmel ragaszkodtam hozzá, mint azelőtt. Régi szívbjom súlyosbodott, egész testem duzzadni kezdett; hivatalomat nem foglaltam el, — orvost nem hívtam.

A természet elmúlt, sűrű hópelyhek szállingóztak, csakhamar fehér lepel borította a tájat; szívemben az öröktűz heves lángja lobogott még, s ha tudnám, hogy soha sem szeretett, akkor sem bírnék lemondani! . . .

Egy este hirtelen láz leptem meg. Egész testem forró volt, agyam égött, ide-oda hánykolódtam, megzavarta fejemet a gyötörő láz, kiugrottam ágyamból s megfeszített erővel futottam a park felé. A kapu előtt eszméletlenül rogytam le! Tovább nem emlékeztem. Úgy rémlik előttem, hogy a báró emberei szállítottak el onnan. Sokáig feküdtem betegen; azt mondták, hogy tüdőgyuladást kaptam. Mintán időközben atyámat is, hűséges cselédemet is elveszítettem, a kórházba hoztak. Hyen áldatlan helyzetben sínlődöm; így fogok elveszni, érzem, nemsokára. De megadással tűröm sorsomat, s most csak azért könyörgök az Istenhez, vessen véget minél előbb a sok szenvedésnek, és áldja meg azt, aki ezeket okozta! . . .

Ez a napló érdekesebb tartalma, mely felett hosszan elgondolkoztam, s beigazolva láttam, hogy az élet bizony sokkal ridegebb és kegyetlenebb a poesisnál. A szerencsétlen fiatal embert öröklött szívbjaj és szerzett tudóbaj ölte meg. Eltemették esendben, s igaz részvétellel tekintettem utóljára az anyaföldbe süllyedő koporsóra. Van talán mégis valami szomoruan megkapó igazság a természetben. A dölős báró, ki leányát született arisztokratának szánta, — teljesen tönkrement, s egy fél év múlva orvosi tanácskozáásra hívták a báró szerény hajlékába, hol a természet hatalma ellenében kétségbeesett küzdelmet folytattak; egy fonnyadó virágba az orvosokkal igyekeztek életet öntetni.

Miss Porcia.

— Novelle. —

Fordította: Dr. Kármán Zoltán.

I.

A kezében lévő hírlapot félredobva, izgatottan szökött fel kényelmes hintaszékéből Abery John, egy nyulánk, esinos fiatal ember, kinek rokonszenves arczvonásai az első pillanatra lebilincseltek az embert.

A hírlap, mely a fiatal embert nyugalmból felzavarta, a következőket tartalmazta:

„Azzal az érdekes újdonsággal szolgálhatunk, hogy Bishop Grace kisasszony, városunk szülötte, kitünően sikerült ügyvédi vizsgálatot tevén, városunkban ügyvédi irodát ohajt nyitni. Örömlünk e fölött annál teljesebb, mert ép egy városunkból való fiatal hölgynek jutott a szerencse osztályrésztül, ezen a nők előtt eddigelé idegen téren máris babérokat aratni.”

Abery gúnyosan mosolygott, midőn egyszerre kopogtak az ajtaján, s egy poros utazóöltözékében is bájós fiatal leány lépett be. Szép arczának legfeltűnőbb jellemvonása bizonyos mély komolyság volt, mely szomorú élettapasztalatokra engedett következtetni.

— Grace, te vagy? — kiáltá Abery, rendkívül meglepetve.

— Igen én. Talán azt hítted, hogy még New-Yorkban vagyok?

— Oh nem. Az újságból már el voltam készülve jöveledre.

— Tehát olvastad már. Nos mit szölsz hozzá?

— Hogy a dolgot kellemetlennek találom. Tudod, hogy egyáltalán nem vagyok barátja a nőemancipációnak és lépésedet már előre is helyteleníttem.

— Én részemről barátságosabb fogadtatást vártam tőled. Előítéleted teljesen jogosulatlan. Hát nincs már

elég női újságrónk, hivatali cirkunk és orvosunk, akik megállják a sarat? Miért legyen épen az ügyvédi pálya zárva a nők előtt?

— Sok szerencsét a vállalkozáshoz Grace, de én azt hiszem, hogy a nő nem a törvényszéki terembe, hanem a családba és a házhoz való.

Grace szomorúan mosolygott.

— A családba? viszonzá komolyan. S ha az embernek nincs családja, ha mint árva növekedett fel idegenek közt és a saját erejére van utalva?

— Hát már elfeledted Grace, hogy szeretjük egymást, és hogy barátságos otthont ígértem neked?

— Igértél, de az ígértet beváltására eddig mitsem tettél.

— Hisz tudod, Grace, hogy Ensley bátyámnak egyetlen örököse vagyok. Nagybátyám elaggott és gyöngé s minden pillanatban urává lehetek roppant vagyonának.

— Nem szép, hogy még mindig ebben bizakodol John. Ez férfihoz nem illik. Am maradj te tétlenül, én dolgozni és küzdeni akarok az életért Isten veled, John.

Abery eltűnővé nézett a gyorsan távozó fiatal leány után, s csakhamar maga is komoly szemrehányásokkal illette önmagát erélytelenségéért. Majd elhatározottan mondá:

Meg kell lenni. Megmutatom, hogy én is tudok dolgozni, s hogy én fogok neki kenyeret keresni. Munkára fel!

A „Vörös ökor”-böz címzett vendéglőben Henry-County város előkelői vidáman poharaznak és élénken vitatkoznak a napi eseményekről. Elnökként Mr. Short, a polgármester viszi a szót, vele szemben ül a nyurga rendőrőrnök Mr. Sandwich, kinek ezitromsárga, kiászott arca festői ellentétül szolgál a bíró, Mr. Cambridge ur egészségtől majd kiesztató kővér arczának. A nevezettek és a társaság többi tagjai épen Miss Bishopról beszélgettek.

— Kemény dolga lesz ezentul, Mr. Cambridge, — szólt a polgármester. — Amint hallom, ez a rokokós ügyvéd ugyancsak érti a dolgát.

— Pah! — viszonzá a megszólitott, hatalmas füstfelleget fújva a levegőbe, — elég törvénytésavarárt zavarba hoztam már én, egy asszonytól nem igen ijedek meg. Különben a rozny nyelvek azt suttogják, hogy a polgármesterné asszonynak is helyén van a szája.

Hangos derűtlenség követte a csipős megjegyzést. A polgármester épen válaszolni akart, midőn az ajtón nem annyira belépett, mint inkább beesett egy alacsony czingár ember és tele torokból kiabálta:

— Gyilkosság, gentlemen, gyilkosság! Az öreg Ensleyt agyonlőtték!

Az egész társaság felugrott és kíváncsian vette körül a hirhozót.

— Szóljon szerkesztő ur, mi történt?

Amint a szerkesztő kissé kifújta magát és egy pohárka brandyt felhörpintett, így szólt:

— Igen, ha mi nem volnánk, ha a sajtó nem volna! Rendőrőrnökünk itt kedélyesen poharaz, míg odakünn a legszörnyőbb dolgok történnek. Charles Ensleyt a dús-gazdag különcöt egy félórával ezelőtt szobájában halva találták, fejében egy golyóval, mely egy kiesiny, régimódi lötegyverből lett kilőve. A fegyvert szintén megtalálták. Az öreg egyedül volt honn, úgy, hogy a nyomozás rendkívül meg lesz nehezítve. De most mennem kell, megírni a tudósítást. God bye, gentlemen.

A szerkesztő közlése roppant szenzációt keltett. A gazdag különcöt, ki egyetlen szolgálójával visszavonultan élt, hiréből igen sokan ismerték. Az egyetlen, akivel tényleg érintkezett, unokaöcse, Abery John volt. Ő is a „Vörös ökor” törzsvendégei közé tartozott, miért is mindnyájan feszült várakozással tekintettek jövelele elé. A várvavárt azonban, a vendégek, a rendőrség és a vizsgálóbíró nagy bosszúságára nem jött. Pedig ez utóbbi igen élénken kezdett érdeklődni a fiatal Abery iránt.

Az érdeklődés oka egy levél volt, melyet a meggyilkolt asztalan találtak, s melyben 15000 dollárnyi kölcsönt kér a levélíró. A levél egy egyszerű „J.” betűvel volt aláírva és a hatóság akkép vélekedék, hogy az csak a meggyilkolt unokaöcsetől, Abery Johntól származhatott. A levél súlyos gyanúkat képezett Abery ellen, s midőn kiderült, hogy a fiatal ember nyomtalanul eltűnt, Mr. Sandwich, a rendőrőrnök diadalmas arczkifejezéssel kiáltá:

— Semmi kétség! Ő a gyilkos!

Mr. Cambridge, a vizsgáló bíró szintén meg volt győződve Abery bűnösségéről. Nagybátyja nyilván megtagadta a kért összeget, mire Abery erőszakosan lépett fel és az öreg urat agyonlőtte. Erre, gondolták, ellátta magát pénzzel és megszökött. E feltevésben a hatóság csakhamar meg is mozgott minden követ a gyilkos elfogatása végett, s pár nappal utóbb Mr. Hound, a legügyesebb detektívek egyikének segítségével sikerült is Aberyt New-Yorkban elfogni.

II.

— Mr. Abery, egy hölgy kíván önnel beszélni. Jöjjön fel ez elfogadó szobába.

John öre kíséretében több folyosón át a társalgóba ment, a hol nem csekély meglepetésére Bishop Grace kisasszonyt találta.

— Te vagy Grace? Ide merészkeled, a gyilkos közelébe? Vagy igaz, ezt ügyvédi hivatásod kívánja.

— Kérlek, John, hagyd a gúnyolódást. Jobb volna ha —

— Ha vallomást tennék, te jegyzőkönyvbe vennéd és átadnád a törvénytészeknek, nemde? Oh ez szép siker volna és egyszerre híres védővé tenné.

— Sajnálak, John. Elkeseredésed érthető, de nem helyeselhető. A helyett hogy védekezéseddel foglalkoznál, olyan feleleteket adsz a vizsgálóbíróknak, melyek a gyanút csak növelik ellened.

— Természetesen te is gyanuról beszélsz, mint az egész világ. Minék védelmezem magamat? Nappal világosabb, hogy én vagyok a gyilkos! Ki is volna más? Es még mentéseken törjem a fejem? Nem, nem, csak hadd ítéljenek el, ugys minden biába.

— Bátorság, John, az égre kérlek Hisz nem vagy egyedül. Van a ki retteg érted.

A meleg, benső részvét 'napsugárként hatott John fásult kedélyére.

— Köszönöm, Grace, — szólt, — szívből köszönöm. Ha tudnád mennyit szenvedtem!

Grace bensőséggel szorította meg John kezét, mialatt ez utóbbi folytatta:

— Hadd beszéljem el, mi történt elválásunk óta. Szemrehányásaid rendkívüli hatással voltak rám. Meg akartam mutatni, hogy méltó vagyok hozzád. Nagybátyám segélyre New-Yorkban üzletet akartam kezdeni, s vagyont szereve visszatérni, hogy téged nőül vegyelek. Nagybátyám levelére nem válaszolt, s midőn személyesen kértem választ, kitérő feleletet adott. Azt mondta nem vagyok kereskedőnek való, s elveszettnek hitte a nekem adandó összeget. Szó szót követett, elfutott a düh és

— Mit tettél szerencsétlen? kiáltá Grace elszörnyedve.
— Megátkoztam őt szemtől szembe, s talán meg is öltem volna, ha őmuralmam vissza nem tér. Egy szó bocsu nélkül távoztam. Saját erőmből akartam zöldre ágra vergődni és New-Yorkba mentem, hogy ott egy bizományi üzletet alapítsak. A szerencse kedvezett. Boldogult atyámnak egy barátjával ismerkedtem meg, ki kész volt társul szegődni. S ime most itt vagyok gyilkossággal vádolva.

— És senkire sines gyanud?
— Senkire. Nagybátyám visszavonultan élt és nem érintkezett senkivel.

— Hát Harry a szolga?
— Az hű szolga és képtelen egy bűntetre.

— Igaz, hogy behívtad, hogy a gyilkosság idején a bankban járt. Hát a fegyverről tudsz-e valamit?
— Igen. Láttam a fegyvert a kezében és beszélt, hogy egy barátjának Benetnek hagyatékából szerezte meg. Engem az elbeszélése nem igen érdekelt, s később az igazat szóvalta, hogy a fegyvert egy asztalkára tette.

— S mindezt részletesen elmondad a vizsgálóbíróknak?
— Igen, Grace, s mégis fogva tartanak. Szerintök mégis én vagyok a gyilkos. Rettenetes az!

John kimerülten hanyatlott egy székre. Kétségbeesése szíve mélyéig meghatotta Grace. Hogy John nem követte el a gyilkosságot, arról szilárdan meg volt győződve. Így gyilkos nem beszélhetett. De hogyan mentse őt meg; hogyan győződtesse meg bírát John ártatlanságáról? Pedig meg kelle őt mentenie! Hiszen tulajdonkép az ő szerelmének visszavivására való törekvéseben érte utól a szerencsétlenség. E nélkül a gyanút keltő levelet nem írta volna, s nem állana főbenjáró bűnnel vádolva bírái előtt.

Grace hamar kész volt tervével.
— Ne szomorkodjál John, légy bátor és erős! Védelmedet magamra vállalom és Isten segítségével reményem, hogy sikerülni fog téged megszabadítanom.

— Azt nem engedem, Grace, az lehetetlen! Nem akarom egy asszonynak köszönim megszabadulását! Inkább vesszek el ezerszer!

De Grace a legnagyobb elszántsággal ragaszkodott tervéhez.

— Megmentelek, John, nem azért mert asszony vagyok, hanem mert, lehetetlen, hogy te légy a gyilkos! Ezzel gyorsan elfordult és anélkül, hogy visszatekintett volna, elhagyta a szobát.

Grace Bishop ajánlására csakugyan ki lett nevezve Aberly John védőjévé. Törhetlen szívóssággal küzdte át magát a per óriási iratesomajain, kutatva a vád gyöngé oldalait, s a vezérfontat, melyen a titokzatos ügy megfejtendő volna. Ha olykor-olykor megpihent, gondolatai elkalandoztak a magányos, szomorú cellába, a szegény fogolyhoz, ki talán álmattal és reménytelen vergődik kemény fekhelyén. Mi másképp lett volna mindez, ha John előbb eltökélte volna magát a komoly munkára, mely nyugodtan élne most együtt! Míg így! A jövő a legsötétebb színben borongott sorsuk felett, mert vajmi halvány volt a remény, hogy John a büntett gyanuja alól tisztázható.

III.

Gondtérhes fejét kezeibe sülvesztve ült a fiatal leány ismét szobájában, melyet a júliusi nap tűző sugarai világítottak meg. A rejtély még mindig megfejtetlen volt. Tekintete álmódúval síkolt végig ismét az ügyirat esomón s az ablakpárkányon elhelyezett vizes üvegen akadt meg, melyen a nap sugarai keresztül törve, szégyelenesen mozgó fényes kör alakot rajzoltak az üveg mögött lévő újságlapra. A napsugarak játéka figyelmét csak néhány pillanatig kötötte le, mert egyszerre a sugáraltal rajzolt fényes kör füstölni kezdett és gyöngye égésszag terjedt el a szobában.

Grace halkán felsikoltott, s közelebről megnézve a papirlapot, szeme felvillant és módtalan izgatottsággal sietett ki szobájából.

Tíz nap múlva kezdetét vette a végtárgyalás. Az egész város lázas izgalomban volt és számos fogadás kötöttet a per kimenetelét tekintetben.

Az esküdtzéki terem zsufolásig megtelt érdeklődő közönséggel. A „Vörös ökör” törzsvendégei természetesen teljes számban megjelentek a szokatlanul érdekes tárgyalásnál.

A polgármester többé-kevésbé sikerült élezzel mulattatta a társaságot. A czingár szerkesztő elégedetten dörszölte kezét, a lap külön kiadásának fényes anyagi jövedelmét számíttatva.

— Nos, mit gondolt szerkesztő ur, mi lesz az eredmény?

— Hjah, az nagyon kétséges. De az új ügyvéd fényes beszédet fog tartani. Igazi második Porcia.

— Porcia? Hogy érti ezt?

A szerkesztő büszkén mosolygott.

— Mint tudják, az újságírók mindenről pontosan tájékozva vannak. Bishop kisasszony hasonló meglepetésben fog bennünket részesíteni, mint Shakspeare Porciája, a „Velencei kalmár”-ban, midőn Shylockot felhívta, hogy adósának elzálogosított testéből egyetlen font darabot, de sem többet, sem kevesebbet és vérontás nélkül vágjon ki. Mint akkor, ugy talán most is diadalmaskodni fog a nő esel és a női szerelem.

— Higyje aki akarja, — mormogá a polgármester. A végtárgyalás kezdetét vette.

John Aberly halványan és megtörve ült a vádlottak padján, míg Grace, a védők asztalánál helyet foglalva, derülten és elégedetten nézett a történendők elé.

Bevezetésül felolvastatták a vádlólevél, mely Aberlyt gyilkossággal vádolta. Levele és hirtelen eltűnése csak megerősítették a vádat, melyet konok tagadás legkevésbé sem volt alkalmas megdönteni. A vádlott beismerte, hogy

közte és nagybátyja közt heves összekocozás történt, s a vád szerint ez volt a gyilkosság egyik indító oka. A másik Aberly pénzvágya, melyet levele bizonyít. Különbösen sem lehetett senki másnak, csak neki érdekében az öreg különöz halála.

A fiatal védő halotti esendőben kezdé védő beszédét. Eleinte remegő és fátyolozott hangja mindinkább szilárdabbá és behízelgőbbé vált. Meghatóan esetelte a vádlott becsületét, szelplőten jellemét és számos példát hozott fel ama bensőségteljes viszony megvilágítására, mely őt az elhunytéhoz kapcsolá. Majd előadta John távozásának okát: a munkás életre való térést s kiemelte, hogy csak a körülmények szerencsétlen véletlen találkozásán alapszik az egész gyanu. Tényeket a közzvaló nem bizonyít, csak gyanút és semmi mást.

— Állítson elő a közzvaló ur csak egyetlen embert, — folytatta Grace, — a ki Aberly John elé lépve szemébe mondhatná: „Te vagy a gyilkos!” A kik csak ismerik a vádlottat, képtelenek tartják őt a neki betudott bűntetre. De, különben is esküdt uraim, föltétlenül büntetnek kell-e tulajdonitánunk az elhunyt halálát? Föltétlenül embernek kellett-e azt okoznia?

Általános mozgás hullámzott végig a termen.

— Nem lehetséges-e, szólta a védő, hogy valamely szerencsétlen véletlen okozta a halált, egy oly esemény, mely teljesen számításunkon kívül esőnek látszik, de minden valószínűség szerint mégis valódi oka Ensley halálának?

S erre a védőtárgyalásnak rövid időre való felfüggesztését indítványozta, egy általa Ensley lakásán tervezett kísérlet megejtése céljából, mely nézete szerint az ügynek elhatározó fordulatot fog adni.

A törvényszék rövid tanácskozás után helyt adott a kérelemnek, s miután a vádlottat ezellájába visszavezették, a hallgatóság roppant tömegének kíséretében az öreg különöz lakására vonult.

A védő a bizonyítékul szolgáló kis fegyvert megtöltvén, az ablaknál lévő s a pamlaggal szemközt elhelyezve velt asztalkára tette. Erre egy magával hozott nagy iv papirosból egy emberalakot vágott ki s azt a pamlagon végig fektette. Aztán az ablakpárkányra helyezte egy vizzel telt esiszolt üvegcorsót, melyen keresztül a nap sugarai épen a fegyver gyutaesára estek.

Tikkasztó meleg nyári nap volt s a jelenlevők feszült figyelemmel szemlélték az előkészületeket. Alig telt el néhány perc, a fegyver a nap tűző sugarainak heve folytán eldőrdült és a golyó a pamlagra helyezett papirlapot furta át, épen azon a helyen, mely az alak fejének volt kivágva.

A csodálkozás felkiáltása lebbent el a jelenlevők ajkairól. Grace diadalmasan tekintett a bírakra és az esküdtökre.

— Nos uraim! még mindig azt hiszik, hogy Aberly a gyilkos, vagy hogy emberi kéz okozta Ensley halálát? Én részéről nem hiszem, sőt megvagyok győződve, hogy a látszólagos gyilkosság nem egyéb pusztán véletlennél, mint azt ime beigazoltam. Azt hiszem, hogy e feltevés sokkal szilárdabb alapon nyugszik mint a pusztán homályos gyanura alajított vád. Az öreg ur e pamlagra heveredett, s a nap sugarainak melege következtében elült fegyver okozta halálát. Kérem védenem felmentését!

A hallgatóság zajos helyeslésben tört ki. Az esküdtök, értesülvén Grace további előadásából arról, hogyan jutott a rejtély nyitjára, egyhangúlag felmentették a vádlottat, ki védője karján a sokaság örömjungongása közt hagyta el a fogházat.

* * *

Egy félévvel később John és Grace boldog pár voltak. A szerencsétlen véget ért Ensley roppant vagyona nyugodt és gondatlan életet biztosított számukra s a „második Porcia” védői pályájának ezen legszebb emléket sokszor ünnepelték meg örömkönyvek közt nagyszámu tisztelőik körében.

Eljegyzés a levegőben.

Ita: Ferber Albert.

Erdély egyik regényes vidékén egy nagy hegyromon fekszik a Hunyadiak ősi fészke: Vajda-Hunyad vára. Fenséges nyugalommal néznek az időviselt várfalak a kies völgyben fekvő barátságos falura alá: elmult évszázadok élő köszöntése a nap alatt élőkődő utókorhoz. A hegyalján fekvő fehérre meszelt házikókat élénk, szerény nép lakja, mely a hatalmas fejszékét sokkal békésebb szándékkal kezeli, mint hajdan boldogult ősei.

A hegyekről naphosszat hangzanak a fejszék egyhangú esapásai és a grigási hegyóriások egymásután dőlnek le nagy recsegéssel, ropogással; de míg hajdan a barzias elődök fájukat legfeljebb lándzsákhoz használták fel, addig békés utódaik kizárólagosan ipari célokra fordítják azokat.

Élénk lányászati és gyáripar virágzik a Cserna és Zalasd völgyében s hol egykor a hős Hunyady János serege felett hadiszemlét tartott, ott most ezer és ezer kél miködök békés egyetértésben. Hatalmas füstoszlopok emelkednek az ég felé és erős szénfüsttel telítik a kies völgy ózondus légét. Már a messze távolból hallani a gépek zakatolását és látni az egy hegytől a másikig húzódó, atfeloldozandó faanyag szállítására használt sodronypálya, melyen a megrakott kocsiok szédítő magasságban gyorsan ide s tova siklanak.

A gyenge emberi kéz százados fejlődésében hozzá szokott a kardot a kalapácesal esereálni fel — és jobb is ez így . . .

Bánó Elemér főmérnök ép egy új találmányu gép rajzán dolgozott, midőn a szolga Forgách ezredes és leánya látogatását jelenté. A mérnök rögtön félretette rajzszerzeit és a vendégek elé sietett.

— De már most semmiféle mentegődzés nem használ kedves Elemér, — mondá az ezredes vidám hangon a kölesönös fűvölés után. Ön kénytelen nekünk végre megmutatni, hogy szép öserdeinkből mi a maestkát csinálunk.

— A legnagyobb örömmel ezredes ur — válaszolt az ifju, ha a hegyekre való mászás Ilona kisasszonyt ki nem fárasztja.

— Oh, attól ne féljen Bánó ur, — én edzett katonalány vagyok és egy kis fáradságot fel sem veszek.

— Jó tehát. Nekem csak örömet szerez, ha szolgálataira lehetek. De sietnünk kell, mert a nap már

nyugvófélben van és hegyeink közt nagyon jókor áll be az este.

Bánó főmérnök még néhány parancsot adott alantatos hivatalnokainak és a kis társaság utra kelt.

Az ifju az ezredes házána, ki neje halála óta a Cserna partján fekvő szép villájában lakott — szívesen látott vendég volt. Hogy Elemér nem ép azért látogatja oly gyakran a házat, hogy vele piquete-ezzék, azt az ezredes jól tudja, mert nem kerülte ki éles figyelmét, hogy valahányszor Ilona a szomszéd szobában zongorázott, Elemér mindannyiszor rendszeren elveszté a parthiet. Sőt tudta azt is . . . de csak nem mondhatta néki: Fiu, szereted a lányomat, vedd el!

Az elhult vasárnap közösen megbeszélték, hogy valamelyik szép délután Elemér a gyarak- és bányákban minden érdekes látivalót töviről-hegyire megmutogat nekik, azért jöttek ma el, hogy tervüket végrehajtsák. Utanak is indultak rögtön és Elemér elvezette őket a gépházakba, fűrészdékhöz, a szivatutyukhoz, vízművekhez, míg végre Ilona kisasszony kijelenté, hogy már kivan merülve és tovább nem mehet. Ekkor épen a sodrony-pálya felső állomásán voltak, honnan épen az utolsó vastag faródekekkel megrakott kocsiit menesztették el. Vigan nyikorogtak a kerekék az erősen kifeszített sodronyon és a kocsi gyorsan lebegett át a közeli hegy tetejére.

— Merész egy építmény — véle az ezredes. Embereket is szállítanak-e ez uton?

— Bizonyára ezredes ur! Az utolsó munkás maga szállítja át önmagát a szomszédos állomásra, honnan sikló-pálya megy le a völgybe. A kocsiok négy személyt szállítanak s minden veszély ki van zárva. Ha önöknek tetszik, megtekinthetjük azt az utat. Az a munkás — János, igazítsa el a 4. számú kocsiit — egyedül megyen át, de azonkívül még 2 kocsi áll rendelkezésünkre, ha tehát tetszik, beszállhatunk.

Az ezredes kedvet kapott a merész utra.

— Én megteszem aki anygala van! — mondá. En átmegyek Jánossal, te pedig Ilona, Elemér ural jójj utánunk. Micsoda, te félsz? No csakugyan derék katonalány vagy!

Az ezredes a kocsiiba ugrott. A munkás a kocsi kerekét gondosan megvizsgálta és elmenté a kocsiit, mire az gyorsan lebegett kettős terhetével a Cserna-völgye felett, melynek aljában a Cserna vize zúgva hömpölygött.

— Szerencse fel! — hangzott az ezredes utolsó köszöntése — jöjjetek mindjárt gyerekek!

Néhány perc múlva a kocsi a másik hegy tetején volt.

Elemér helyreigazítá az utolsó kocsiit. Gondosan megvizsgálta a kerekéket, a sodronyt, melyen az ingadozó jármű elsiklandó volt, a kocsi faoldalait és mindent rendben találván, besegíté a habozó leányt a kocsiiba, maga is beszállott és besapta az ajtócskáját.

— Mehetünk-e kisasszony?

— En nagyon félek, Bánó ur, menjünk inkább gyalog — — oh!

Eközben Elemér elmenté a kocsiit, mely esendesen ringott a szomszédos állomás felé síkolt.

— Látja édes kisasszony, mily esendesen és kellemesen megyünk, hisz nem történhet semmi baj, mert a kocsi jól a kerekékhez van erősítve, a kerekék jól bevágnak és a sodrony ennél százszorta nagyobb terhet is elbir. Figyelje csak meg az alattunk fekvő esendet völgyet, ne hajoljon nagyon ki! — nem költő-e így kettecskén ég és föld között . . . krrr, mi az!? A kocsi hirtelen megállott.

Az Ilona kedves arcából az utolsó csepp vér is eltűnt, borzasztó aggodalommal tekintett kísérőjére.

Elemér is megijedt és rögtön felugrott helyéről, hogy az akadály oka után vizsgálódjék.

— Legyen nyugodt, édes kisasszony, ilyesmi történik néha, de mit sem jelent; mindjárt tovább megyünk.

Elemér hazudott, mert „ilyesmi” eddig csak egyszer történt és akkor is teljes 24 órába telt, míg a kocsiit továbbítani lehetett.

A szegény leánya remegett, mint a nyárfalevél. Elemér a kocsi szélére kuszott, hogy a baj oka után nézzen. Mindent rendben talált. A kocsi erősen esüngött a sodronyon, a kerekék jól bevágnak, a sodrony pedig sima és jól kifeszítve volt . . . Elemér bosszusan a homlokára esapott. Az a munkás, kivel az ezredes átment, hogy minél előbb övéinél legyen, elmulasztá a sodronyt helyesen beállítani, most tehát a kocsi erősen és biztosan ugyan, de ég és föld között függött és a két bennülőnek nyugodtan várni kellett, míg alulról segély érkezik.

Midőn az ezredes a másik hegy ormáról a végzeteljes közlekedési akadályt észre véve, roppantúl megijedt. Elemér jelek által megértetni igyekezett vele, hogy menjen le a völgybe és rendeljen fel embereket, mi némi megeröltetés után sikerült is néki.

Egy hosszú, kinteljes óra mult el. Elemér egész beszélő tehetségét felhasználta, hogy a halkán zokogó leánykát helyzetük biztos voltáról meggyőzdtesse, — de Ilona rá sem akart hallgatni. A kocsi egyik sarkába húzódtott és esendesen sírdogált.

Elemér badar ötletét önmagával együtt a pokolba kívánta. Boszantotta, hogy minden eddigi igyekeve, hogy Ilona kegyeibe jusshasson, ezen egyetlen esapás által talán örökre tönkre van téve.

Elszántan, de nyugtalanul nézett azon irányba, honnan a segítségnek érkeznie kellett, — de hiába. A völgybe vezető út egy óránál tovább tartott, tehát még nem érkezhett.

A hegyek mögött a nap már lemenőben volt, leáldozó sugarai ott ragyogtak a hegyromon és megtörték a fák sudarain; a legesekélyebb nesz sem volt hallható, ünnepeles esend uralgott mindenfelé. A közeli erdőből enyhe szellő lengett át könnyed szárnyain, és pajkosan megcsapdosá a kocsiiban ülők izgatottságtól kipirult arcát . . . Mily szép mily elragadó volna mindez, ha Elemér a föld biztos talajáról gyönyörködhetnék, az Ilona oldala mellett ülve, azoknak szemlélésében . . .

Elemér a síró leányka mellé ült.

— Édes Ilonám, száritsa fel kérem könyeit! Hát ilyen a bátorsága? Nem érzi-e, hogy minden elejtett könye zsaratnokként égeti lelkemet; hogy szemeeinek minden pillantása egy-egy néma szemrehányás, azon kiállott ijedségéért, mit önnek szereztem . . .? Nem bocsát meg? . . .

Megragadá kezét és ő átengedte azt. Forró esőket

nyomott a gyöngéd ujjakra, mire a leánya barátságosan pillantott rá — meg volt neki bocsátva.

Felemelkedtek mind a ketten és a kocsis oldalára állottak. A távoli láthatáron már látszott a hold halvány képe, a mint fenséges nyugalommal emelkedett fel a völgy ózondus atmoszférájából a sötétkéék égboltozatra. Keleten még egy karminpiros sáv tűnik föl s fenn a magasban néhány felhőtöslány uszott a bucsuzó nap-sugárzó aranyos csókjában.

Sokáig állottak ott egymás mellett esendesen és némán. Végre Elemér megtörte a csendet

— Szeretsz-e Iónám? — susogá kezét magragadva, halk, remegő hangon. A leánya nem válaszolt, de az a gyöngéd kézzel, melyet Elemér érzett, az egész világ szavánál többet fejezett ki.

Harsány „halló” kiáltások zavarták meg őket boldog álmukban. Két teljes óraba telt, míg az ezredes néhány munkással a hegyre felmászott és a szegény gyermekeket fatális helyzetükből kiszabadította.

Mily nagy lón azonban a derék öreg ur meglepetése, midőn a közeledő kocsiban leányát a fiatal mérnökkel karöltve látta űlni és annak vidám kacaját hallá.

Szegény leánykám! Ugye nagy ijedséget kellett kiállnod? fogadja leányát. Őt pedig feltaláló barátom — szólt a mérnökhöz fordulva ironikusan. — engedje meg, hogy sodrony pályájához gratulálhassak; igyekezzék arra minél előbb szabadságot szerezni.

— No egész olyan rossz ép nem volt kedves atyám válaszolt a leányka vigan, én ez idő alatt Elemérrel nagyon jól mulattam.

— U-ugy? E-le-mér-rel? És miről folyt a társalgás? Felelet helyett Ióna mély pirulással az atyja nyakába borult.

— No jó, majú beszélünk még erről — szólt az ezredes nyájasan.

A megbeszélés a rákövetkező vasárnap tényleg meg is történt. S különös! erre az alkalomra Elemér egy szép zaphírral díszített aranykarikát vitt magával és az még különösebb, hogy már más nap ugyanazt a karikát az Ióna újján lehetett látni.

Azt az egyet azonban a fiatal asszony kikötötte magának, hogy ferje sohse űljön többé a sodronypályára.

Hogyan nevezzetek? . . .

Irta: Józsa Antal.

Hogyan nevezzetek, minek szólítsalak: Rubintom, gyémántom, aranyos gyöngyalak? . . . Szólítsalak-e úgy: kis madaram, cziezám, Virágom, violám, gerliezém, tubiezám, Rózsám, rózsaszálam, csillagom, eselédem, Menyországom drágim, édes űlvösségem? . . . Hívjalak: fiamnak, lelkemnek, lányomnak, Tündérnek, angyalnak, ékes bálványomnak? . . . N-m hívlek én, nem, nem, se annak, se ennek, Hívlek egyszerűen: kis feleségemnek.

A halál küszöbén.

Irta: Sinkó Endre.

Mint mikor a verőfényes nyári napon hirtelen keletkezett felhő villámának szele éri az embert, oly hirtelen, oly meglepően jutottam én is a halál küszöbére.

Vigan voltunk; az élet nyarának kezdetén, a megelégedés öntudatában szívesen áldozunk az örömnél, megragadjuk azt a kellemest, mit az élet nyújt.

— Meghültem nagyon, súlyos beteggé lettem „Meg kell hallnom.”

Miért kell meghalnom? Hiszen nem minden betegség vezet a sírhoz?

Hogy érthetővé tegyem e balhítet, hogy sorját ejtsem a dolognak, kitérek egy kissé rendes utamból. Porban játszó gondatlan gyermek voltam, mikor jó anyám súlyos beteggé lett, orvosi rendelre megpiócázták, ezen orvosi műtétet néztem én, s ez annyira hatott lelkemre, hogy heteken át éjjelről-éjjelre kínos víziók gyötörték lelkemet piócák szívták véretem. Ebből folyólag az a megrögzött tévhít vert gyökeret lelkemben, hogy mihelyt rám piócák kerülnek, meghalok.

Súlyos beteggé lettem; piócáznak, meghalok. Megrögzött hitemet az orvosi konsilium felemlítése még jobban megerősíté.

A végzet úgy hozta magával, az élet nyarának kezdetén meg kell halnom, itt hagynom fiatal, kedves ségemet, jó barátaimat. El kell válnom a földi élettől, mely habár itt-ott űrmöt esepgetett is poharamba, oly édes volt.

Meghalni, megsemmisülni, rettenetes egy gondolat! Mért s minek a vég ott, a hol kezdet volt s van? A halál gondolata! Br! . . . fázunk tőle, futunk előle; az élők, az élni szeretők ritkán gondolnak rá! Pedig mily fenséges, mily nemes dolgokra s igazságokra tanít meg a halál gondolata.

A patak siet, fut, pedig ott várja a vég; meghal a mint a folyó elnyeli. A virág leejti szirmai, ékét, elveszti illatát: megsemmisül, meg kell nyugodnunk a változhatatlanban; a hol kezdet volt, végnek is kell lennie. Születtünk, meg kell halnunk. A föld adott, a föld nyel el minket. A sírban végződik a földi élet, e helyen egyenlővé lesz az ember. A megsemmisülés egyaránt éri a nyomorult rabszolgát s a bárót, honnan a gyarlóság Isten teremtményiből, számottevő egyedet csinált. Hát nem nevelés ez az alap nélküli hivatkozás! Ha a Darwin metamorphosisát fogadjuk fel mindannyian, hogy messzebbre ne menjek, majmok voltunk, ha a költszetek költszetének metaphoricus képeit vesszük alapul, akkor is csak emberpárt, nem pedig bárókat teremtett a legfőbb lény. Ma? Még az utcáseprők közt is nagy különbség van. Nagy sor ám az, ha az egyik aszfaltot, s a másik csak közönséges kövöt seper! A kezdeten, a végen ember ember, természeti egyed, melynek rendeltetése, ezéjja egyenlő. Az ember társult, a társadalom elszigetelt rétegeket alkotott, meghozta önkényűleg lélszög jogait. A természet törvénye nem ösmerheti el jogosnak azokat az eldítéletes felségóságokat, hogy a rendeltetés kezdetén egyik egyed kiváltságos joggal, javakkal, méltóságokkal felruházott fő lénynek, másik rabszolgának szűlessék. Ne a születési előítélet, az érdem legyen osztályozó, mert ha

a természeti rendeltetés egyenlő is, — a társadalmi alakulás s fejlődés a teljes egyenlőséget még sem tűri meg.

Mi az élet? Egy törekény s mulékony alkotás, egy tünde ködkép, egy pompásan csillgó szappan buborék. Ma hivalkodunk s büszkén lenézzük embertársainkat s holnap? . . . megsemmisülnék. Miért van hát mégis, hogy ember embertársának, testvér testvének, gyermek apjának keseríti meg életét? Miért van, hogy milliók éheznek, nyomorognak, míg egyesek halomra gyűjtik ékeiket? Miért van, hogy ember embertársának oltja ki életét? Miért, hogy sokan önmaguk futnak a halálba.

Születtünk . . . meghalunk. Gondoljunk gyakran a végre, a megsemmisülésre; a tudat, hogy meghalunk, hogy a sírban egyenlőkké leszünk megtanít szeretni; az igaz szeretet megszenteli a lelket s megnevesíti a szívet; az ily lélek megtisztul a földi gyarlóságoktól szeretetével átöleli az egész világot! Meghalni, megsemmisülni! talán nem is oly rettenetes gondolat! Elgondolkozunk, megnyugszunk a változhatatlan végzetben. Élni, — boldogan élni oly velünk született vágy, melyhez szívósan ragaszkodunk. A boldogság, mint a földi élet java, tökéletes-e? A boldogság megelégedés; van-e teljes megelégedés e földön? A haláltól nincs mit félnünk, már a régiek is a legfőbb jót látták benne. Élet-halál! kezdet-vég, oly fogalmak, melyek egymást szülik, ez élet magával hozá a halált, a kezdet a véget.

Ha meghalunk, megsemmisülnék-e? A patak mely halálába sietett, a virág mely leejte ékét, megsemmisült-e? A patakból pára, harmat, eső lett, a patak újra született; a virág elporladt, éltető anyagot adott egy új virágnak, újja született! Meghalt, de nem semmisült meg, . . . feltámadott.

Ha a természet más egyedei meghalnak és nem semmisülnek meg, miért semmisülne meg épen a „teremtés koronája” az ember? Nem, nem semmisülünk meg! A mióta a világ feun áll, még semmi sem veszett el, csak meghalt, megváltozott.

Meghalunk, de nem semmisülünk meg! A test felszlik s a lélek túléli. „A gondolkodó lelkek megörzik az emberiség örökét és gyarapítják a jövő számára. A létezésükről öntudattal bíró és szellemük által élő emberi lelkek eme halhatatlansága nélkül a föld egész története a semmiséggel végződnék és az összes teremtés nem lenne egyéb ámitó örökségnél, a mely nyomorultabb és hülyébb mint egy hernyónak hulladéka. Ennek joga van léteznie és a világegyetemenk ne lenne joga? . . . Az örökös haladásnak a remmi nem lehet végezelja, mert ezt a természet egész története megezáfolja.”

Gondolkozunk a halálról, a teremtés a rendeltetés végéjjaról; a halált nem rettegjük többé, nem félünk tőle; mert ha meghalunk, ez még csak a földi élet befejezése, változás s nem megsemmisülés.

Meghalunk azért, hogy megtökélesedve egy jobb világban ismét feltámadjunk.

Egészségügyi apróságok.

Talán érdemes lesz a figyelmet egy kissé már saját magunk egészségének ügyére fordítani s hasznát vehetjük ez apróságoknak is.

Van egy „Egészség” című folyóiratunk, mely évenként hat vaskos füzetben jelenik meg az „Országos közegészségi Egyesület” kiadásában. Ki ez egyesületnek tagja — ha csak pártoló is évi egy forinttal — a tagsági díj fejében e folyóiratot kapja. Kívánatos, hogy minden magyar család asztalán legyen az „Egészség” s állandón környezze az egészséget.

Ez évi első füzeté számos egyéb magvas közleményen kívül szól az ország- sőt Európaszerte uralkodó influenzát előidéző bacillusról, melynek fölfedezése két berlini tudós Pfeiffer dr., Koch tanár segédje és Canon dr. körházi orvos érdeme. Mindketten figyelmes és kitartó mikroszkópi vizsgálat alapján jöttek rá, hogy nagyszámu influenza esetben állandón megtalálták a beteg véreben, orr- és garatválladékaiban azt a föltöte parányi — egykét ezredrészt miliméternyi hosszúságú — baktériumot, holott más betegségben szenvedő egyénekben, valamint az egészségesekben nem akadtak rá. Azt is tapasztalták, hogy e baktériumokat tenyésztve s állatokba feeskendezve, influenzához hasonló betegséget idéztek elő.

Igen valószínű tehát, hogy az influenzát a betegek nyála, orrválladéka, ugyszintén a gégecsőből kiköhögött nyálka terjeszti. Tüsszentés, köhögés vagy akár az egyszerű beszéd, ezreit meg ezreit a bacillusoknak szórja a beteg környezetében a levegőbe s kik azt belélezzik, — ha a betegségre hajlamuk van — az influenzát megkaphatják.

Epen így a beteg kendőjével, ruhájával, melyen köpete rászáradt, bacillust hordozhat szét; miből megérthető e betegségnek gyors elterjedése s leggyorsabban a beteg környezetében. — E szerint az influenzás beteget el kell különíteni az egészségesektől, fertőtleníteni kendőit stb. annyival inkább, mert bár a fiatal, egészséges egyéneknek a baj rendszerint enyhe lefolyású, de az öregeknek gyakran halálössá válhatik.

Ugyan e füzetben olvassuk, hogy Magyarország számos vidéki városa közegészségügyi művekkel foglalkozik, s hogy vízvezetéket építenek Brassó, Sopron, Pécs, Rimaszombat . . . stb. Vajha igaz volna, hogy e végéhez siető században legalább eszébe jutna a városatyáknak, hogy bizony már egyszer komolyan kellene jó ivóvízről is gondoskodni!

Csodállatos. A legtöbb ember megbotránkozik azon a rondaságon, mit nemesak a mellék-, de a fútezákon is télen-nyáron tapasztalhatni.

A legtöbb udvar szénje oly undorító, hogy jobb izlésű ember visszafordul, ha esetleg ily helyen dolgozhat, és mégis nagyon primitív az intézkedés az állapotok türethetőbbé tételére. Kinek is jutna hát eszébe Rimaszombatban vízvezetékéről még csak beszélni is! Pedig ha csupán nagyjából vizsgáljuk meg kutaink tartalmát, meg kell döbbenni, mi mindent össze vissza nem isznak a rimaszombatiak. Még szerenese, — áldja is minden jó lélek a városi előjáróságot, — hogy a csurgó és a kiskut vize olyan a milyen, hogy legalább inni lehet; de azok az udvari kutak, melyek különben is lazán összerakott kövekkal vannak kibélelve, nemesak befogadják e szennyes talajvizet, hanem a gyakran közvetlen közelükben levő pözeződők és trágyadombok ragályterjesztő leve is egészen kényelmesen beszívároghat a kútba. Kérem, sziveskedjenek csak néhány kút vizét

analizáltatni, bizony oly anyagokat találnak majd legtöbb helyütt, hogy inkább a phylloxeramentes borra fanyalogdik az ember, semhogy egy korty kútvízre szánja el magát. Ezer szerenese, igen sok családnál meg van az a hagyományos szokás, hogy Rima vizet isznak. Télen hagyják, de nyáron, ha csak pinczében vagy jég közt nem hagyják megüllepedni, bajosan lenne az is élvezhető. Egy szó, mint száz. Ideje volna, hogy az ivóvíz kérdését a közegészség ügyének hivatott űrei komolyan szóba hozzák az illetékes körökben s aztán sikeres megoldását eszközöljék.

Érdekes, mit e füzet a szeszes italok fogyasztásáról közöl. Az európai államok e nemű adataiból a következőket emeljük ki. Ezek szerint aránylag legtöbb pálinkát Dániában fogyasztanak el, fejenként 18 litert és csak 33 liter sört, azután Ausztria és Magyarország szerepel, fejenként 5 liter szeszesít. Angliában 4 liter pálinka mellett 130 liter sör eszik átlag egy lakosra. Franciaországban 4 liter szeszt, 75 liter bort és csak 22 liter sört fogyasztanak fejenként; már Norvégiában 3 liter szesz, 1 liter bor s 16 liter sör Olaszországban 1 liter szesz, ugyanannyi sör, de 86 liter bor esik egy-egy lakosra.

Hogy az iszákosság a megbetegedések és halálozások számát növeli, hogy az öngyilkosság és elmezavar sokszor az alkohollal való visszaélésre vihető vissza, hogy ez oka az elszegényedésnek, a prostitúciónak, megsemmisítője a családi boldogságnak, szomoruan tapasztaljuk, de számokban mi még nem tudjuk kifejezni, mert ez irányban adataink hiányzanak. Tény, hogy pl. a Német Birodalom egyes országanak kör- és tőbolyházaiban az időszerű alkoholiszmusban szenvedők száma 1877-ben 5085 volt, már 1885-ben 11974-re emelkedett. Poroszországban a delirium tremens következtében a halálozás 1877-ben 1195 volt, 1886-ban 1334. Az iszákosság és részegség okozta öngyilkosságok száma 1873-76. közt 327, 1888-ban már 603 volt. Hogy az iszákosság növekedésével a bűntettek száma szaporodik, tudjuk a napi krónikákból is; hogy ellenben apadásával a bűntettek száma esőkön, példa rá Svéd és Norvégország. Régebben itt is óriási mérvet öltött — mint minden északi népeknél — az iszákosság; az utóbbi évtizedekben azonban a törvényhozás s a népnevelés csodás eredményeket hoztak létre. Hát bizony ezen országokban a törvény nem veszi védelme alá a részegét, mint nálunk a „beszámíthatlan állapot” enyhítő körülmény gyanánt tekintetik a bűntetés kiszabásánál. Ott, ha valaki leissza magát, a rendő egész humanitással szépen kocsiba fekteti s elhajtatja a község házára, hol lefekszik, hogy aludja ki magát.

Mikor aztán kiheverte a mámort, átadják udvariasan neki a számlát, m lyen a szállítás, gondozás költségein kívül a bírság is föl van számítva. Kifizeti — s megvakarja a fejét — ha van pénze; ellenesetben a hüvösben gondolkodhatik a világ hiábavalóságáról. Mi itt Európa közepén a „berugott” embert legfőllebb megsajnáljuk, vagy egyéni gyarlósággal mentegjük. Egyéb iránt e tárgyvalós szefügg azaz értékezés, melyet a „Természettudományi Közlöny” mult januári száma hoz dr. Békésy Géza tollából s a pálinka pusztításáról nagy alaposággal szól.

Nou dr.

Vármegyei ujdonságok.

— **Vasuti állomás kibővítése.** A magyar államvasutak igazgatósága — az a júná eskői vasuti állomást még a jelen év folyamán marharakodó állomásul rendezi be, ahová — mint értesülünk — a szakított teendők elátására — a hely közelségére és ezélszerű vasuti közlekedésre való tekintettel — Brauner Gyula Rimaszombat városi jeles állatorvos fog kirevezetelni.

— **Szomoru rovat.** A lavina, mely már évek óta hőmpolygati megyénk lakosságát az újjilág felé, csak nem akar megállapodni, sőt ha lehetséges, még ijesztően nagyobb tömegeket ragad magával, mint a megelőző időkben. A hogy ugyanis értesülünk, csak a folyó hóban követező vármegyebeli lakosok kaptak utlevélet Amerikába: Abafaláról Kovács Pál, Molnár János, Kolmont József; Mellétéről: ifj. Oravecz József, Bodnár István, Elek János, Kövesdi József, Oravecz József, Oravecz János, Soltész István; Tiszolczeről: Csepka István, Benczik István, Dianiska Gáspár, Golecskó Mihály, Krausz István, Roszjár György, Paesáról: Potoczki András, Jólésről: Tóth András, Gloesek János, Sziliczéről: Kovács Lajos, Bokros István, Nadabuláról: Lakos István, K-H-Hosszurétről: Ambrus Péter, Paesáról: ifj. Czuvrik István, Barkáról: Spissák András, Hárskutáról: Barcsi Alajos, Sánkfaláról: Tamár József, Borovszky János, Vincze Koren István, Lőkősházáról: Weisz Lajos, Pápestről: Varga János, Keczegéről: Stéfán György, Kleonózeről: Antalik János, Likéről: Trangos József, Dobsináról: Rozlozsnik Mihály, özv. Rozlozsnik Mihályné, Rusznyák Mátyas, Lehoczky Józsefné, Pokorágyról: Czeber András. Gócsról: Iván Liklenár Mária, Telgátról: Bedorján Mihály és János, Alsófaluról: Pionik Mihály, Bakostórékről: Grajzel András, Gyugó György, Majlár András, Malinecz György, Petrusz György, Nyustyáról: Hrobony Mihály, Martin Dániel, Liezéről: Klimon József, Molnár János, Jánkó Béni, Lukovistyeről: Blistyok János, Hniz Sámuel, Babaluskáról: Bonda András, Kovács Pál, Mátyas János, Magyar András. Rima-Zsaluzsányból: Csepko György, Kisták András, Szilistyeről: Kutsnik János, Urbán András, Esztrényből: Salkó Sámuel, Suskó János, Várgedéből: Paesmán János, Karkusz József és Rimaszombatból: Kardos Victoria.

× **Véres verekedés Bellényben.** Duhaj legények lehetnek a bellényiek, kik a hétköznapból is vasárnapi munkaszünetet csinálnak, s ugyancsak sörün öllögetik torkukra a hegy level. F. hó 7-én is bevált a koresmába egy-két deli legény. Alaposan „betörülközve” vitába elegyedett a diszes kompánia, s Szarvas János bellényi kondás, kinek ugyancsak keresztbe állt már a szeme, „elismerte” a vele mulató Csólti Ferencz kovácsmestert; a rimaszombati fogházban űlő Singlai Jánosnak nézte. E furesza tévedés alapján csupa mulatságból egy furkóssal úgy eldöngötte szegény Csólti Ferenczet, hogy az vérbe fagyva, „kékes szederjesen elszinesedett” bírral maradt ott a platon. A kopynyáján ejtett folytonosság megszakításokat Feleden összeverták, s a jól ellátott atyafit a helybeli közkórházba szállították.

*** Sajóvölgyi hírek.** — Óvónő választás. A sajó-gömöri államilag segélyezett kisdudovoda vezetésére egyhangulag Tóth Mária debreczeni óvónő lett megválasztva. — Tavaszí árvis. A hirtelen olvadás következtében megáradt Sajó a zent-királyi malmot egészen elvitte, úgy, hogy csak pusztá alapfalai maradtak meg. — Járvány. Mint értesülünk, Lekenyén himlő járvány pusztít, melynek eddig is számos emberélet esett áldozatul.

— **Uj vicinális ut.** A rákosi vasércbányák üzemének fokozása által a kövi-rákosi utvonat fontossága emelkedvén, az ez által előtérbe lépett közlekedési érdekek kielégítéséről a vármegye legújabbanként gondoskodott, hogy ezen utvonalat a vármegyei vicinális utak sorába vette fel s jó karba hozatalát sürgősen elrendelte. A kiépítés vezetésére a nagyrőzei járásbeli főszolgabíró elnöksége alatt egy bizottság alakult, melynek tagjai közé, Rákos, Deresk községek bírái, továbbá Coburg Pál herceg uradalmanak és a Rima-murány salgótarjáni részvénytársaságnak megbízott képviselői.

× **Baleset.** A bakti pusztán f. hó 9-én ugyanezek meglakolt vigyázatlanságért Valkay Dénes gazda, Szecskát vágott a géppel, s a kés nem fogta elég jól a takarmányt, mire a gazda nagyobb esemőtt tolt a kés alá. Eközben kabátjának lefogó ujját oly erővel kapta be a gép, hogy a szerencsétlen ember, ki különben be is volt pálinkázva, nem tudta kiszabadítani. Kísérletezése közben jobb keze is a kés alá került, mely aztán töviben elmet-szette. A sérültet nagy vérvesztés után beszállították a helybeli kórházba, hol az elűszkösödött kart amputálták.

— **Vadásztársaság.** Nagy-Rőczen még tavaly alakult egy vérszomjas társaság, mely minden rendű és rangu, nemes és nemtelen fenevadaknak kiirtását tűzte feladatául, karddal, puskával és — „méreggel.” (Tény! Lásd: „Alapszabályok” 19. §.) Az ambiciozus társaság életében legelső lövés — sajna! — magát a társulatot érte. Ugy történt ugyanis, hogy a földművelési és vadászati miniszter ur ő excellentiája, aki elé a vadak által rettegett társulat alapszabályai fölkerültek, ebben — t. i. az alapszabályokban — néhány gyöngébbfajta baklövést találván, nem erősítette meg azokat. Puff! . . . Az elszánt Nimród ivadékokból álló társulatot azonban nem kedvetlenítette el ez az egyszeri „el nem sülés” mert ime most újban újabb alapszabályokat készített s legújában föl is terjesztette azokat jóváhagyás végett ismét csak ama gyöngédtelen miniszter ur elé. Durr! A nagyrőzei vadak azóta érthető kíváncsisággal néznek a legfelsőbb elhatározás elé s egyremásra foglalják közjegyzői okiratokba a — végrendeleteiket.

× **Vigyázatlanság.** Ragályon folyó hó 10-én Roth József 16 éves fiúzó pórul járt a fegyverrel való játszás közben. Kiment a szőlőbe a derék fiú, s ott előszedett egy régi rozsdás puskát. Persze azt hitte, hogy nincs megtöltve; s elfeledve, hogy ha az Isten akarja, a kapanyel is elsül, jobb fegyhez méltó buzgalommal próbálgatta a ravasz felhúzását. Végre aztán sikerült is, de már akkor a földön hentergett az ügyes fiú, mert elütötte a szétróbbanó fegyver, melynek agya bal keze fejét teljesen összezúzta, s csak két ujját hagyott rajta. A helybeli kórházban szánja-bánja-könyelműségét.

* **Összeégett gyermek.** Urajon f. hó 8-án Csurdá Gusztó községi lakosnak a község közelében lévő szalmája megégett és óvatosságból a szalma perje rakáson maradt. Négy községbeli gyerek, köztük az öt éves Vitko Málí hozzá férközvé a még tüzes szalmaperjéhez, a közelben talált kevés meg nem égett szalmát rávetették a parázsló rakásra, mely legott lángot fogott és a kis Vitko Málí ruhájába kapott. A szerencsétlen gyermek iszonyu égési sebeibe másnap belehalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

× **Baleset.** Baracznán f. hó 7-én Koós Gergelyt a borona munkaközben eldöntötte, s bal kezét teljesen összezúzta.

Vegyes hírek.

Kinevezés. A debreczeni kir. tábla elnöke Sebők Zoltán végzett joghallgatót a debreczeni kir. tábla területére segélydíjas joggyakornokká nevezte ki.

Gőzgepezetők és kazánfűtők részére a kereskedelmiügyi magyar királyi miniszter a miskolci kereskedelmi és iparkamara kérelmére vizsgálóbizottságot állított fel Miskolcon. A gőzgepezetők s kazánfűtők tehát Miskolcon is vizsgálhatnak. Vizsga iránti kérvények az államépítészeti hivatalhoz Miskolcra intézendők.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara évi jelentésének elkészítése czéljából vármegyénk gyárosaihoz, iparosaihoz, kereskedőihez, vállalataihoz stb. kérdőíveket küldött a lefolyt évi állapotok tekintetében. A kamara lapunk utján is felkéri az illetőket, kik kérdőíveket kaptak, hogy a választ sürgősen beküldeni sziveskedjenek, hogy a kereskedő s iparos világ állapotáról hű képet nyerjen a miniszter s a közvélemény.

Elerkezett a várva várt kikelet a rideg zord tél után. A bájos Margitsziget is tavaszi mezbe kezd öltözködni. Fái rügyvedeznek világra szóló hírességű pázsitterületei kizöldelnek és gyönyörködteik a szemet; de megszólal fülemüléje is, mely elbűvöli a hallgatót. A Margitsziget pártatlan szép zöld pázsitjai és a fülemüle elbájoló csattogása már Európáztérte híresek és mindgyükünk kinek csak egy talpalatnyi földje, kis ligete van, nagyon ohajtana, hogy megszerezhesse magának a Margitsziget két specialitását, — gyönyörét. Am a esalagány nem zokog megrendelésre, oda telepíti fészket a hová neki teszük, és ha el nem riasztják, évente oda is tér vissza. Ellenben a szép pázsitot mindenki könnyen megszerezheti, annál is inkább, mivelhogy a Margitsziget gyönyörű pázsitaihoz is egy budapesti magkereskedő szállítja a fűmagot. E bársonyszerű üde zöld gyepet, melyet Mauthner Odón budapesti magkereskedő kombinált fűmagkeverékeivel létesítettek, és mely nemcsak a Margitszigetnek, hanem egyáltalán a magyar díszkertészetnek és magkereskedelemlnek is díszére válik, mindenki könnyű szerrrel megteremtheti saját területén a Mauthner-féle fűmagkeverékek alkalmazásával.

Gabna kivitelünket korlátozó azon intézkedés, hogy a Németországba kivitt gabnaküldemények mellé származási bizonyítványt kellett eszalolni, a német birodalmi kancellár február 4-iki rendeletével megszüntetett. A mennyiben a vasutállomások illet mégis követelnének,

az érdekelt kereskedők forduljanak panaszukkal a miskolci kereskedelmi és iparkamarához.

Szerkesztői üzenetek.

W. K. Dobsina. Köszönjük a húsvéti cikket.
F. A. Beretke. E héten levél megy. Addig is üdvölet!
P. L. Nagy Rőcze. A megsürgött felülírtések egy más helyi lapban már nyugtázva voltak s így azok reprodukálását feleslegesnek tartottuk. A „másikról” ugyan mit mondhattunk volna? Hanem az ünnepi számunkba vártunk valamit, de — hiába. Boldog ünnepeket!
F. B. Hanva. A lapot megindítottuk, ha netán elmaradna, sziveskedjék költségünkre megreklamálni.
M. J. Füzös-Gyarmat. A számokat most indítják utnak. Boldog ünnepeket!
K. S. Halas. Rövid időn nyélbe ütjük a dolgot Levél megy.
Z. J. Sajó-Gömör. Ezer köszönet a beesés küldeményért Egyéb-iránt gyakrabban is lehetne szerencsénk; telik onnan bőven.
J. K. Budapest. Mai számunk maga egy program. Mi megyebeli írőkkel, megyebeli tárgyakat dolgozunk fel. Célunk volt a megyebeli írót csoportosítanunk a végül, hogy egy jó helyi lapot szerkeszthessünk, s ez némileg már eddig is sikerült. Egy lapnak igazi realis bazisa csakis az, hogy betöltsé hivatása körét és jó legyen. Erre törekszünk mi is.

Hivatalos közlemények.

Pályázat.

1052/1892. sz. — A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter ur ő nagyméltósága a folyó évben törekvő fiatal kereskedők részére szakismereteik gyarapítása czéljából külföldön teendő tanulmányuttra 300 ftos ösztöndíjat engedélyez.

Felhívtnak tehát a miskolci kereskedelmi és ipar-

kamara területéhez tartozó és pályázni szándékozó kereskedő ifjak, hogy lakhelyüket, családi viszonyukat, erkölcsi magaviseletét, végzett tanulmányaikat, valamint nyelvismereteiket igazoló okmányaikkal felszerelt és a nevezett kamarához intézett folyamodásaikat f. évi április hó 31-ig nyújtsák be.

Az uti tervet a pályázó maga határozza meg, s úgy ez, mint azon kereskedelmi ág melyre magát kiképezni óhajtja, a kérvényben tüzetesen kifejtendő.

A tett tanulmányutrról az ösztöndíjat nyert ifju a kamara utján a kereskedelmi miniszter urhoz jelentést tartozik tenni.

Miskolcz, 1892. április 4-én.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara.

Piaczi árak

Rimaszombatban, 1892. évi ápril hó 8-án tartott országos vásáron:

	Métermázsánként	Hektoliterenkint
Tiszta buza	9.40 — 9.30	7.05 — 6.65
Felsz buza	8.70 — 8.50	5.80 — 5.50
Rözs	8.70 — 8.50	5.80 — 5.50
Arpa	6.00 — 5.70	3.75 — 4.15
Zab	5.80 — 5.00	2.50 — 2.20
Kukoricza	6.00 — 5.80	4.50 — 4.15
Bükköny	0.00 — 0.00	5.00 — 3.50
Krumpli	0.00 — 0.00	2.25 — 2.00
Köles	0.00 — 0.00	0.00 — 0.00
Széna kötve	2.60 — 0.00	0.00 — 0.00
Takarmány szalma	1.60 — 0.00	0.00 — 0.00
Alom-szalma	0.80 — 0.00	0.00 — 0.00
Zsúpszalma	2.00 — 0.00	0.00 — 0.00

Felelős szerkesztő: **Lőrinczy György.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Bécsi bevásárlási utamról visszatérve, van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy helybeli

divatárú raktáramat

az idény legszebb és legkeresettebb újdonságaival dúsan ellátva, megnagyobbitottam.

Ajánlom gazdagon felszerelt raktáramat férfi és női divatcikkekben, gyapjú- és vás. on-árúknak, a legújabb ruha-szövetekben és mindenféle mosókartokban, kendők, plaidek, agy- és asztalterítők, pokrécok, jutta- és esipke-függönyökben, rövid- és kötött-árúknak, izlésesen kiállított tricót-derekak, valódi jäger férfi és gyermek fehérneműek, gallérok és kezeltők, nap- és ernyőkben.

Megjegyzem továbbá, hogy férfi és gyermek-öltönyöket a legújabb divat szerint, saját szabászom által a legjutányosabban készítek.

Rimaszombat, 1892. április 7.

Kiváló tisztelettel

Reisz József.

Árlejtési hirdetmény.

A rozsnói (Gömörm.) izraelita hitközség meg-lévő terv alapján 10010 forinttal előirányzott templomépítésre versenytárgyalási pályázatot hirdet.

Ajánlattevők tartoznak zárt ajánlataikat 1892. év április 24-én déli 12 óráig alulírottánál benyújtani, ahol a tervek — részletes költségvetés — és feltételek bármikor megtekinthetők.

Az ajánlatokhoz esatolandó az ajánlott összeg 5%-a készpénzben vagy ovadékképes értékpapirokban.

Megjegyeztetik, hogy csakis — zárt — kellőleg felszerelt és a megjelölt határidőn belül beérkezett ajánlatok vétetnek figyelembe.

Rozsnó, 1892. április 5.

Demeter Lajos,
jegyző.

Grünmann Arnold,
épít. bizottsági elnök.

Hirdetmény.

7138. sz. — A rimaszombati királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Patay János** végrehajlatónak **Malkusz Mihály** végrehajtást szenvedő elleni 400 ft tőkekövetelés és járuléai

iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati királyi törvényszék (a királyi járásbíróság) területén lévő Dúsa községben fekvő a dúsai 1. számú telekjegyzőkönyvben 4—15. szám alatt foglalt Malkusz Mihály $\frac{1}{12}$ rész jutalékára 160 ft és az 1881. évi 60. törvényezikk 156. §. értelmében Malkusz Miklós, Julianna, András, János, özv. Malkusz Györgyné nevén álló 1. 4. 9. helyrajzszámú beltelek és 4. 25. számú házra az árverést 392 ft-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi május hó 20-ik napján délelőtti 10 órakor Dúsa községben a bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becs-árának 10%-át vagyis dúsai 1. számú telekjegyzőkönyv-beli bírtokért 10 ft, dúsai 32. számú telekjegyzőkönyv-beli bírtokért 39 ft 20 kr. készpénzben vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1891. évi decz. hó 31. napján.

A rászombati kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság.

Altderffer, kir. törvszéki bíró.

Bécs, 1873. Érdem-érem.	Budapest, 1885. Nagy díszoklevél	Zágráb, 1891. Díszoklevél.	Eszék, 1889. Díszoklevél	N.-Palánkán 1887. Arany-érem.	London, 1878. Díszoklevél
----------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	----------------------------------	------------------------------

C S I K J Ó Z S E F 8—38

es. és kir. kizárólag. szabadalm.

első szerémi portland-cement és vízhatlan mészgyár
BEOCSINBAN.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V. ker. Rudolf-rakpart 8. szám.
Ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjárások, valamint a n. é. építő-közönség figyelmébe saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan mészét
melyek mindenkor egyenlő jó minőségben szállítatnak. — Árjegyzékek s magyarázat kívánatra készséggel megküldetik.

Páris, 1867. Bronz érem.	Kecskemét, 1872. Ezüst érem.	Ujvidék 1875. Arany érem.	Szeged, 1878. Érdem-érem.	Trieszt, 1883. Arany érem.
-----------------------------	---------------------------------	------------------------------	------------------------------	-------------------------------

Köszén-kátrány

legjobb minőségű szer fedéllemezek, zsinde-
tetők, fakerítések és eszerépszindelyek bemá-
zolására, valamint szőlőkaróknak phylloxera-
ellen való óvszerüi is szolgál, 100 kilogram-
monként — helyben a gyárban — 4 frtjá-
val számítva, ajánlja a

miskolczi légszeszgyár.

Hirdetmény.

Van szerenésém a t. földbirtokosoknak, építőmeste-
reknek, polgároknak és gazdálkodóknak tisztelettel tudom-
ásukra hozni, miszerint az itt helyben 8 év óta fenn-
álló faüzletemet most tetemesen nagyobbítom, úgy, hogy
bármily nagy szükségletnek és igényeknek megfelelhettek.

Legjobb hírű fatermelő cégekkel fennálló szemé-
lyes összeköttetésem, valamint saját termeléseim folytán
azon szerenés helyzetben vagyok, hogy úgy az építés-
hez, valamint az asztalos iparhoz és a gazdaság minden
ágához szükségelt faanyagokból igen nagy választékú és
kiváló mennyiségű raktárt tartok s az árak tekintetében
**bármely hasonemű cézeggel, úgy mint
eddig is, sikeresen versenyezhetek.**

A midőn a cézemet b. vevőimnek újlag figyel-
mébe ajánlom, egytuttal azon reménynek adok kifejezést,
hogy a nagyközönség részéről úgy mint eddig is, minél
gyakoribb megrendelésekkel fog megtisztelni, biztosítva
vevőimet, hogy a megrendeléseket a legjutányosabban és
a legnagyobb előzékenységgel fogom eszközölni. Eddigi
pártfogásukat megköszönve, magamat a n. é. közönség
becses pártfogásába ajánlva, maradok tisztelettel

Rimaszombat, 1892. márczius hó 30-án.

Kohn Albert.

Fekete köszén nagyban és kicsiben elárúsítás.

Legelő.

Kiskoru Károlyi Sarolta tulajdonát
képező kánói 438 hold erdei birtok le-
gelőnek 1892. május 1-től bérbe kiadó.
A bérleni szándékozók felvilágosítást
nyernek **Ebeczky Elek** gyámnál Aj-
nácskón, vagy **Almási Illesnél** Kánón.

Evi bérlet holdanként 1 frt, az adót
stb. a tulajdonos viseli. 1—3

Elővigyázat a ZACHERLIN

vételénél! 1—10

Vevő: „... Nincs szükségem boríték-
ban árult rovarporra, mert én **Zacher-
lin** kértém... Ezt a specialitást jog-
gal tartják mindenféle a legjobb szernek
bármimemű rovar ellen, azért én csak egy
„Zacherlin” névvel ellátott, lepecsételt
üveget fogadok el!”

Valódi minőségben kapható: **Rimaszombat:** Stech Kálmán, Tibély S. A., Hamalár Károly,
Liszka József, Diekmann Ármin. — **Jolsva:** Czibur Emil, Hoffmann Miksa. — **Nyustya:**
Grosberger Miksa — **Nagy-Röcze:** Dedinszky J. — **Pelsőcz:** Pártos Miklós. — **Putnok:**
Fekete Nándor — **Tiszoloz:** Politzer Miksa. — **Tornattya:** Urszinyi Zsigmond.

Magyar általános köszén bánya részvénytársulat.

Ajánlja a t. malom-, szeszgyár- és cséplőgéptulajdonos uraknak, valamint szobafü-
tésre legjobb minőségű

centeri és királdi

3—3

vegyes, akna- és darabos szenét

egész kocsirakományokban minden állomásra szállítva. — Megrendelések intézendők

a magy. ált. köszénbánya részvénytársulathoz

Budapest, V., Váci-körút 46.

Képviselők, kik a szakmában jártasak, kerestetnek. Ajánlatok az igazgatósághoz nyujtandók be.

Az árviz által megrongált szentkirályi malom alkatrészei: kendertörő,
malom-kerekek, kövek, vas-alkatrészek, kiáragott műfák, tűzifák **szombaton,**
folyó ápril hó 16-án d. e. 10 órakor Szentkirályon a helyszínén nyilvános
árverés útján el fognak adatni. A venni szándékozókát meghívja az árverés-
hez a szerenésélenül járt malomtulajdonos molnár család.

LÖFKOVICS LIPÓT

női és férfi divat-tára, valódi karlsbádi czipők főraktára
RIMASZOMBAT.

Van szerenésém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy bel- és külföldi bevásárlási utamról visszatértem és uj-
donságok az 1892. tavaszi idényre nagy választékban meg is érkeztek.

Mint minden idényhez, úgy most is alant jegyzett árukat **bámulatos olcsó áron** szolgálom.

Férfi kalapok,

férfi puha kalap selyem zsinór szegélyvel **30 féle színben, világos-
szürke, sötétszürke, világosbarna, sötétbarna, kávészínű,
világos és sötét drap, oliv-zöld, tüzöld, sötét havana,
fekete** stb. stb. színekben csak — frt 95 kr.

férfi puha kalap magas vagy alacsony forma egész széles selyem
szalaggal szegve szintén 30 féle színben, minden izlésnek
megfelelő forma csak 1 frt 45 kr.

férfi kemény kalapokban rengeteg választék mindenféle színben
és formában csak 1 frt 90 kr.

férfi finom nyúlszőr kemény kalapok minden színben és formá-
ban 2 frt 50 krtól egész 3 frt 50 kr.

férfi kalapokban még sok más egész finom minőségűek 4 frt, 5 frt és 6 frt — kr.

Férfi nyakkendőkben

még sokkal nagyobb raktárt, mint azelőtt.

Egész selyem nyakkendők 40-fele faconban és legujabb színekben csak — frt 35 kr.

Férfi fehèrneműekben

legnagyobb raktár úgy gallérok, kézelők és lábravalókban minden árhoz.

Férfi, női és gyermek czipőkben

roppant nagy raktár bámulatos olcsó árakhoz

Továbbá még van szerenésém a n. é. közönséggel tudatni,

női felöltők

termemhez egy új cikket rendeztem be.

női és leány kalapokat

diszítve és diszítetlen és pedig a legolesőbb árakhoz.

Női díszített kalapok 1 frt 20 kr.

Mindezen elősorolt cikkek, és helyszüke miatt elő nem soroltak
lesznek velem elégedve.

Női díszített kalapok legujab izlés szerint, minden lehető színben
és formában, akár szalaggal, akár virággal díszítve 1 frt 50 kr.
Továbbá 2 frt, 2 frt 50 kr., 3 frt, egész feljebb.

Ezen cikkekre úgy mint női a felöltőkre semmi fáradságot már eddig
nem sajnáltam és a t. hölgyközönséget erre egy egészen elkülönített női divat-
teremben saját kényelme szerint kiszolgálhatom és oly választékot találhat ná-
lam, mely bármely fővárosi üzlettel már most is vetekedhet.

Női felöltők.

Fekete sima női kabát 65 cm. hosszú 3 frt 50 kr.

finom női kabát selyem kihajtással 4 frt 50 kr.

finom adriai női kabát egész hosszú 8 frt — kr.

finom adriai kangarn női kabát selyem béléssel egész hosszú 9 frt 50 kr.

Rengeteg választék selyem zsinórással, magas vagy alacsony gallérral 11,
12, 14, 15, 18 frt.

Női köpönyegek 7, 8, 10, 12, 14 frt.

Leány és gyermek **RUHÁK** és **felöltőkben** roppant nagy választék min-
den árhoz.

Fiu ruhák szövetből, trikóból vagy mosó kelmékből minden árhoz.

Igen nagy választék **keztűkben, zsebkendők, HARISNYÁK,**

sapkák stb.

Napernyők,

mint minden tavaszi idényen, úgy most is ezen cikkekben roppant nagy választék-
témek megtekinthető és minden lehető árhoz nagy választékot található.

Kész női kötények

25, 35, 45 és 50 kr.

Kész női derekak

90 kr., 1 frt 20 kr., 1 frt 50 kr., 2—3—4 frt.

Férfi **turista ingek** és **övek, Stanlei sisakok** stb. nagy választékban.

megtekintését kérem, és reményem, hogy úgy mint eddig is, t. vevőim meg

Teljes tisztelettel

LÖFKOVICS LIPÓT.